

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Amen.

Nobile.

Lapunk vezető helyén egyszerre büszke cím diszgett: »Bremen«. Azzal az örömmel, azzal az elismeréssel emlékeztünk meg a német repülőgép diadalmas oceánutjáról, amely a volt fegyvertársnak s egyszersmint a civilizáció bátor uttörőinek kijár. Amíg azonban lelkesedésünk, örömünk a »Bremen« neve köré képzeletbeli rózsaszínű keretet rakott, a »Nobile«, illetve »Italia« neveket rózsaszín helyett a gyász színével, a feketével kellene bekereteznünk.

A »Bremen« arra a feladatra vállalkozott, hogy az Ó- és Új-világot ne csak lassan járó hajókkal, de légi járművekkel is összekösse. A vállalkozás sikerült. A »Bremen« korlátlan lehetőségeket teremtett arra, hogy a két világrész közötti összeköttetésre illetékes körökben a komoly, immár reális bázisokon nyugvó munkákat megkezdhessék. Nobile tábornok, az »Italia« léghajó parancsnoka, nem kevesebb bátorsággal, nem kevesebb kockázattal egy felfedező utra indult, melynek célja az volt, hogy az emberek által még ki nem fürkészett örökös hó és jég hazájában, az Északi-Sarkon és környékén tanulmányozásokat, méréseket, kísérletezéseket végezzen s ezzel az emberi haladást egy óriási lépéssel előre vigye.

Abból az országból indult el Nobile tábornok északsarki útjára, ahol az emberek a forró égélj tüzes temperamentumát, a déliek lángoló lelkesedését hordják szívében. A ragyogó napsütésű, azurkékegű Olaszhon fia nekiindult az áthatolhatatlan köd, az uszó jéghegyek, a jegesmedvék és fókák országába. Mi magyarok soha őszintebben nem kívántunk idegennek sikert, mint most Nobile expedíciójának. Nem egy ránk nézve közömbös vagy tőlünk távol álló nemzet fiát láttuk benne, hanem egy olyanét, mely elsőként nyújtott baráti kezet ennek a mi gyűlöletgyűrűbe szoritott, sok sebből vérző országunknak. És testvérét láttuk benne annak a Romanelli alezredesnek, aki nyomasztó időkben »állj!«-t parancsolt az akasztófák felállításán dolgozó pribékeknek, megmentve sok-sok magyar anyát egy élet örökös gyászatól.

Az expedíció, — Nobile tábornokkal együtt tizenhatan — szél és hóiharokkal dacolva nekivágott minden légi utak legnehezebbjének, — az északi sarknak!

A célt elérte. Átrepült az északi sark felett. Leszállni ugyan nem tudott, mert egymásba torlódó,

uszó jéghegyek a leszállást lehetetlenné tették, de alacsonyan szállva tanulmányozta a sarkvidéket, sok homályfedte kérdésre világosságot derített, tapasztalatait részben rádión közölte, részben utinaplóba szedte s amikor a magyarok testvérlobogóját, a zöld-fehér-pirosat s a pápa keresztjét az Északi-sarkon ledobta, egy rádiogramot adott le az »Itália«-ról: »Az Északi-sarkot átrepülve, utban vissza Kingsbay felé«. Am a szakadatlan és folyvást erősödő orkán nem volt vele szemben oly könyörületes, mint a Bremennel. És az Itáliát 16 utasával hiába várják vissza Kingsbayba. Az Itália eltűnt, elveszett.

Feltalálására kevés a remény.

Mi magyarok, nem vehetünk részt oceánrepüléseken és nem indulhatunk felfedező utakra. Tengerünk a vér, amit négy éven keresztül ontottunk és a könny, amit 10 év óta hullatunk. Mikor érünk partot? Mi lesz a sorsunk? A Bremen vagy az Itália sorsa? Nem tudjuk. Vannak jelenségek, melyek biztatóak, melyek tarka kontúrokat hoznak szemünk elé s mármár, akár a Bremen utasai, örömpeső szívvél szeretnénk felkiáltani: »Part!« — vannak jelenségek, melyek az Itáliát elnyelt Jeges-oceán dermedt hidegét érzetik s melyek a sötétlátás, a csüggedés felé vezetnek. Nem szabad engednünk, hogy ez a sötétlátás, ez a csüggedés urrá legyen felettünk.

Ugy Köhl kapitány, mint Nobile tábornok, rettenthetlen bátorsággal, lankadatlan energiával ültek a kormánykerék mellett. Követnünk kell példájukat. Nagyon fontos nekünk, sőt létkérdésünk, hogy a bátorság, az energia, a kitartás a megpróbáltatások napjaiban ne hagyjanak el. A csendörnek ebben a tekintetben jó példával kell előljárni. Nem elég, hogy a csendör csak azt a kötelességét végezze el, amit az Utasítások előírnak. Ez kevés! A csendörnek missziója van. Senkinek az országban nem nyílik annyi alkalma a jó példaadásra, mint éppen a csendörnek. Senki oly hatásos népnevelést nem fejthet ki, mint a csendör. A példaadásnak, a népnevelésnek százféle változatában és módjaiban különösen ki kell emelni a hű kötelességteljesítést, továbbá pedig a kívánságoknak, az igényeknek leszorítását. Sok a panasz, nagy az elégedetlenség. A csendörnek nem szabad ezekre bólogatni, nem szabad az elkeseredett kifakadásokat helyeselni. Biztatni kell ott is, ahol nehéz a helyzet, csillapítani ott is, ahol a panasz érthető. Nem szabad engedni a kishitűséget urrá lenni a lelkek felett és soha egy pillanatra nem szem elől téveszteni, hogy ha sok minden nem olyan jó, mint ahogyan szeretnők, sok minden lehetne — mint ahogy de fakto volt — sokkal rosszabb is. Így hamarabb remélhetjük, hogy végre is partot érünk arról a gyászos startolási helyről, melynek neve: *Trianon*.

A helyi rendészet és a csendőrség.

Irta: ÉLTHES GYULA dr.

I.

Az új Szervezeti és Szolgálati Utasítás (Szut.) 488. pontja szerint azokat az ügyeket, amelyekben a törvény, a miniszteri rendelet vagy a szabályrendelet értelmében a rendészeti, intézkedési, végrehajtási és ellenőrzési jog, illetőleg kötelesség a helyhatóságot (a községi előljárást) illeti meg, helyi rendészeti ügyeknek nevezzük.

A helyi rendészeti ügyekben a csendőrség csak felügyelő és a községi közügyeket támogató tevékenységet van hivatva kifejtetni, mert a helyi rendészet kezelése elsősorban a község feladata, mely azt saját közegei által végezteti.

A Szolgálati Utasítás 489. pontja bővebb magyarázattal is szolgál. E pont szerint ugyanis a helyi rendészeti ügyekben a csendőrség felügyelő tevékenysége abban áll, hogy ellenőrzi, vajjon a községi előljárást a szükséges intézkedéseket megtette-e, illetőleg, hogy az ellenőrzést kellőképpen foganatosítja-e.

Ha tehát a csendőr a helyi rendészeti intézkedések vagy az ellenőrzés hiányosságát, a törvények, a miniszteri rendeletek, vagy a szabályrendeletek megsértését, a rendelkezések be nem tartását, vagy mellőzését veszi észre, erről a községi előljárást az őrsparancsnokság útján szóval vagy írásban értesítse.

A további utasítás az, hogy ha a községi előljárást az észlelt bajok orvoslására, a szükségesnek mutató intézkedések megtételére hajlandónak nem

mutatkozik, vagy késedelmet tanúsít, erről az őrsparancsnokság a szárnyparancsnokság útján a közigazgatási hatóságnak (főszolgabírónak, esetleg alispánnak) tegyen jelentést.

Ha valaki a községi előljárást intézkedéseinek nem tesz eleget és ezáltal valamely törvényben, miniszteri rendeletben vagy szabályrendeletben meghatározott kihágást követ el, az illetővel szemben a csendőr önállóan eljárni köteles.

Mit jelent az Utasításnak ez a rendelkezése? Ez a rendelkezés azt jelenti, hogy a csendőr az általa hivatalos eljárása közben észlelt, hivatalból üldözendő kihágás megállapítása végett a nyomozást bevezeti, a bűnjelket őrizetbe veszi és a kihágás elkövetőit a járási főszolgabírónál (kisebb értékű erdei vagy mezőrendőri kihágások esetében a községi előljárásnál) feljelenti.

A Szolgálati Utasításnak e két fontos pontját azért idéztük, mert a gyakorlatban e két pont magyarázata körül meglehetősen bizonytalanság mutatkozik. Több oldalról felhívták a figyelmemet arra, hogy a csendőr a gyakorlatban nem tudja éles határvonallal elválasztani a helyi rendészeti ügyektől az állami rendészeti teendőt, vagyis nem tudja teljes határozottsággal és egész bizonyossággal megállapítani, hogy melyek az ugynevezett helyi rendészeti ügyek.

Igen természetes, hogy a helyi rendészeti ügyeket és azok természetét a csendőrnek ismernie kell, mert az Utasítás 488. pontjának második bekezdése szerint ez ügyekben a csendőrség csak felügyelő és a községi közügyeket támogató tevékenységet van hivatva kifejtetni, míg azokban az ügyekben, amelyek nem helyi rendészeti, a csendőr a községi előljárást megkérdezése nélkül önállóan köteles eljárni.

Magyar éjszakák.

Ott kél a hold... a hegy fejére ül,
Ezüst palástja lassan szétterül,
Éjjelre jár... A hegy tövén, alatt
Óreg toronyban kong egy vén harang.

Érces szaván rezdül a rengeteg,
A föld vonaglik, szikla megreteg,
Léptek' dübögnek. Fönt a hegytetőn
Órjás alak a völgybe néz merőn.

Attila az. Nyakán az ér jeszül,
Rettentő arca ércce merevül —
»Ébredj halott nép« — búg fel mély szava —
»Urad szólit! Veszélyben a haza!«

S a szóra ím, ki mély sírban feküdt:
Ébred. — Vitézek kelnek mindenütt,
Miként ha zugna rontó jergeteg:
Előrohannak ijjas seregek.

Véres zászlók repülnek légbe fel,
Vésztűz lobog, riong a harci jel,
Gyülemlik hadba száz puzdrás csapat,
Habos lovakon harcok hun hadak...

...És minden éjjel zajg a holt határ,
Attila népe gyül, seregbe áll,
De ha dereng a szürke virradat:
Komor haraggal oszlik el a had.

Mig szunnyad élő s petyhüdt, mint a holt,
Döntő csatát nem láthat itt a hold,

Hiába gyülnek hegy hátán hadak
Amig alatt az élők alszanak.

Ha majd ébred a most alvó magyar,
S izmos kezében villámot csavar:
Majd akkor zug le holtuk hadsora,
S lesujt miként az Isten ostora.

Kutas Kálmán.

Boszniai tyukászat.

Irta: AXA ROLF.

Örmester ur Gajdacs nagyot fujt, megtörölte verejtékező homlokát, azután elszántan könyökölt ismét neki tanulmányainak. Előtte az asztalon nem a Szolgálati Szabályzat feküdt, azt ő már régen kívülről tudta. Nem. Örmester ur Gajdacs a »Tyukászat kézikönyvé«-t magolta.

Aki pedig csodálkozni találna azon, hogy egy cs. és kir. szolgálatvezető örmester tudásával ilyen merőben szokatlan eszmekörbe tévedt, annak elarulhatom, hogy örmester ur Gajdacs nagy bajban volt. A baj akkor kezdődött, amikor egy szép napon a zászóaljat Boszniába, a tizennegyedik századot meg éppen Koste!acig sodorta a balsorsa, más néven: a szolgálati érdek. Hogy mi volt Koste!ac? A legelhagyatottabb, legistenhátamögöttibb fészek, amelyben egy erődítményé alakított laktanyán kívül alig ötven viskó szomorkodott a kopár Karsztvidék pörkölő, izzó napsugarában. Ide különítette ki a zászóalj a »tizennegyediket«.

A kérdés sokkal nehezebb, mint azt az első tekintetre hihetnők. A csendőrnek főbb vonásaiban ismernie kell az egész állami és önkormányzati közgazgatást, ha az ügyek utvesztőjében és nagy tömegében tájékozódni akar. Törvényeink és miniszteri rendeleteink ugyanis sehol sem csoportosítják, sehol sem sorolják fel kimerítően a község teendőit, hanem azok a legutóbbi ötven esztendő számtalan új és régi törvényében és miniszteri rendeletében elszórtan találhatók fel.

Hasztalan igyekeznénk a helyi rendészetet egy-két rövidke mondatban meghatározni. A csendőr azokból többet nem tudna, mert hiszen a Szolgálati Utasítás 488. pontja igen helyesen és világosan határozza meg azt, hogy melyek a helyi rendészeti ügyek. Mi kitűzött célunkat, hogy a több oldalról vett érdeklődést kielégítsük, más uton akarjuk elérni.

Csoportosítani fogjuk az ügyek természetét. Megközelítőleg meg fogjuk jelölni a községi hatáskört és fel fogjuk sorolni azokat a különböző ügyköröket, amelyekben a községi törvény vagy a miniszteri rendelet alapján eljárni köteles vagy amelyekben a községi törvényben részére biztosított önkormányzati jognál fogva önállóan eljár vagy szabályrendeletet alkot.

A község a legrégebb társadalmi alakulat, amelyet nem az állam hozott létre, hanem a népesség ősrégi tömörülése folytán keletkezett. Az állami hatóságok (minisztériumok) és a megyei (városi) törvényhatóságok mellett a község a közigazgatásnak ma is a legfontosabb és legáltalánosabb jellegű alapszerve. Az 1886. évi XXII. törvénycikk elismeri ezt, amikor a községeknek önkormányzatot biztosít.

A községi törvény 1. §-a községeknek nevezi a rendezett tanácsu városokat, a nagyközségeket és a kisközségeket. A kis- és nagyközségek között csak az

a különbség, hogy a kisközségek egymással társulva közös jegyzőt tartanak, míg a nagyközségeknek külön van jegyzőjük, legtöbbször nem is egy.

A rendezett tanácsu városok területén az állami rendőrség működik, ennél fogva ezuttal csak a községekről beszélünk.

A községi önkormányzat azt jelenti, hogy a község a törvény korlátai között önállóan intézi saját belügyeit, végrehajtja a törvénynek, a kormánynak (a minisztériumoknak) és a törvényhatóságnak az állami és a törvényhatósági közigazgatásra vonatkozó rendelkezéseit. (2. §.)

A községek hatósága kiterjed a községben és a község területén lakó vagy tartózkodó minden személyre és a községben és területén létező minden vagyponra.

Ez általános szabály alól kivételnek:

a) a honvédségnek tényleges szolgálatban álló tagjai a katonai szolgálatra vonatkozó és a katonai bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben;

b) a királynak és udvarának vagy ideiglenes lakhelyül szolgáló épületek és azok tartozékai;

c) a kizárólag erődítési és más katonai célokra tényleg használt minden épület vagy helyiség a használat alatt.

E kivételektől eltekintve a község minden személyre és a területén fekvő minden vagyponra kiterjedőleg gyakorolja a községi törvény 2. §-ában meghatározott, előbb ismertetett *hármass hatáskörét*.

Ez a hármass ügykör, melynek intézésében a község résztvesz: 1. a saját belügyek, 2. a megyei törvényhatósági közigazgatás körébe tartozó ügyek és végül 3. a kormányhatóságilag, a minisztériumok által intézett és az állami közigazgatás körébe eső ügyek.

A csendőr azonban ne tekintse úgy a községi helyi rendészeti ügyeket vagy belügyeket, mintha ezek

Mikor a délceg zalai virágszálak bevonuláskor megpillantolták új állomáshelyüket nem igen beszéltek. Még csak nem is káromkodtak. Ellenben már az első napon minden parancs nélkül lázas puszkapucolásba kezdtek. Ennek okát Balog Jóska fejtette ki legtalálébban, szólván neki-busulva imígyen:

— Se jány, se kandin, se semmi... A rosseb egye meg! Ha itt nem lesz gevervizit mindennap, akkor soha!

Bizony igaza lett. Két hét múlva már nem volt az a gomb, amit legalább ötször meg ne tekintett volna unalmában a kapitány urtól kezdve őrmester ur Gajdacsig mindenki. Kerekedett is olyan példás rend, hogy őrmester ur Gajdaci már egészen beleszomorodott, nem tudván semmi-féle újabb »vizit«-et kitalálni. Ezt a szomorúságot még csak fokozta az étkezés egyhangúsága. Kostelacban még drága pénzért sem volt kapható semmi. Ugy a legénység, mint az altiszt és tiszt urak kizárólag arra voltak utalva, amit kétnaponként, ötven kilométer távolságról a zászlóalj-törzs kiküldött. Az pedig nemcsak rossz, hanem drága is volt.

Igy történt, hogy őrmester ur Gajdaci unalmában azt találta javasolni a századparancsnok urnak, hogy a tiszt és altiszt urak ételmezésének feljavítása céljából fogjon a század baromfitenyésztésbe. Mert milyen jó is az a sült csirke, ha kéznél van, nem is beszélve a naponta várható friss tojásokról! No meg idővel még a legénység konyhájára is jut majd a nagy ünnepeken egy kis tyukhus. Szóval csábító színekben látta őrmester ur Gajdaci a jövőt, midőn a baromfitenyésztésre az engedélyt és a szükséges pénzt megkapta. Az előirányzott hat darab tyuk és egy kakas be-

vásárlását ő maga végezte Balog Jóska segédlete mellett, kit mint gazdasági szaktanácsadót vett maga mellé és kire a baromfiak gondozását is rábízta, saját magának tartva fenn a főfelügyeleti jogot.

Az első időben pompásan ment minden. A kakas kukorékolt, berzenkedett és udvarolt, a tyukok vigan kapargáltak és tojtak, mint a karikacsapás. Ahányszor a baromfiól felől felhangzott a kotkodácsolás, őrmester ur Gajdaci oly büszkén düllesztette ki a mellét, mintha minden friss tojás az ő személyes érdeme lenne.

Ez azonban, sajnos, csak rövid ideig tartott. Alig négy héttel a baromfitenyésztés megalapítása után, őrmester ur Gajdaci megdöbbenve állapította meg, hogy tyukjai a többtermelés elvét egyszerűen szegre akasztották, magyarul: nem tojtak. A nagyjövőjü szárnyasok e sztrájkmozgalma mélyen sértette őrmester ur Gajdaci önérzetét. Ő lévén a felelős főtyukász, valahogy úgy érezte, hogy a tojásprodukciónak a gáta merénylet az ő személyes tekintélye ellen. Ez az érzés mélységes elkeseredéssel töltötte el. Hasztalan próbált meg mindent, ami ilyenkor szokásos. Hiába készítette a legfinomabb, legforsrifosabb fészkeket, hiába rakta azokba csalogatónak a legfehérebb, legnagyobb záptojásokat. Nem használt a kukorica, az áztatott kenyérbél, a főtt zöldség. Nem tojtak. Alig egy-két tojás került elő hetenként a baromfiólból.

Végző elkeseredésében őrmester ur Gajdaci elhatározta, hogy az egész tyukászatot tudományos alapon fogja újjászervezni. Némi lelkitusa után részánta azt az ötven fillért és meghozatta Budapestről a Tyukászat Kézikönyvét.

— No most! — gondolta diadallal. És nekifeküdt a

az állami közigazgatástól eltérő, attól forrásában és lényegében különböző helyi hatalomnak megnyilvánulásai volnának, mert a község jogokat, helyi hatóságot csak mint az állami hatalom részese gyakorol.

Tévedés volna azt hinni, hogy a községet, mint önkormányzati testületet a törvény által hatáskörébe utalt ügyekben az intézkedés saját jogán illetné meg. A községnek ilyen saját, hogy úgy mondjuk, veleszületett jogai nincsenek.

A közigazgatás elsőrendű állami feladat, annak ellátásáról és intézéséről az állam köteles gondoskodni. De mert a honfoglalás idzeitől kezdve községeink bizonyos önállóságra tettek szert, minden helyi vonatkozású ügyben nem fordulhattak a központi főhatalomhoz, jogtörténeti fejlődésünk pedig kezdettől fogva bizonyos önkormányzati jogokat engedett a községeknek és vármegyéknek, később az állami hatalom fokozottabb gondoskodás tárgyává tette a községi életet és szabályozta azokat a működési területeket és ügyeket is, amelyeket a községi állami megbízás nélkül, a gazdasági élet fejlődésének szükségszerű következményeképpen önállóan teljesített.

Az állam nem vette el a községeknek intézkedési ösrégi jogait, hanem meghatározta a belső szervezetet, előírta a működés szabályait, elismerte, biztosította — legfőbb ellenőrzési és felügyeleti jogának fenntartása mellett — a községi létet és önkormányzatot.

A községek tehát a belügyeiket, az önkormányzati közigazgatást az állami főhatalom akaratából, annak jóváhagyásával és ellenőrzése mellett végzik. És itt eljutottunk oda, hogy meghatározzuk a saját belügyek, a helyi rendészeti feladatok fogalmát.

Nem elvi megállapítás kell ide, hanem olyan, amely a gyakorlatban is megfogható és könnyen megkülönböztethető. *Saját belügyeknek, helyi rendészeti*

ügyeknek tehát mindazokat az ügyeket kell tekintennünk, amelyeket az állam a maga igazgatása körébe nem vont.

Vizsgálunk kell tehát azokat az ügyeket, amelyeknek intézése az állam vagy a vármegyei törvényhatóság, illetőleg község hatáskörébe van utalva.

A csendőr hivatalos eljárásában mindenesetre a legkönnyebben úgy tudja megkülönböztetni a helyi rendészeti ügyeket az állami rendészeti ügyektől, ha vizsgálja azokat a jogszabályokat, amelyek az elbírálandó esetről rendelkeznek. Röviden *megnézni, hogy a szóbanlevő ügyre vonatkozólag törvény, miniszteri rendelet, vármegyei törvényhatósági vagy községi szabályrendelet intézkedik-e.* Más jogszabályról nem lehet szó, legfeljebb hatósági rendeletekről, melyeknek alapja mindig a törvény, a miniszteri rendelet vagy a szabályrendelet.

A csendőr azokat az ügyeket, amelyekről a törvények és miniszteri rendeletek rendelkeznek és amelyekben a törvények és a miniszteri rendeletek kihágásokat állapítanak meg, csak akkor tekintheti helyi rendészeti ügyeknek, ha azoknak intézését a törvény vagy a miniszteri rendelet kifejezetten a község vagy a községi előljárárság, illetőleg a törvényhatóság hatáskörébe utalja. Ilyen esetekben a vármegyei törvényhatóság vagy a község határozott hatáskörben teljesíti a közigazgatási teendőket és önkormányzati jogánál fogva maga szabályozza az általa alkotott szabályrendeletekben a reá bízott ügyeket.

A csendőrnek azonban tudnia kell, hogy olyan esetekben, mikor a törvény vagy miniszteri rendelet bizonyos ügyeket általános érvényességgel *az ország egész területére* vagy esetleg csak egy meghatározott részére (például a határszélekre) szabályoz, *a vármegyei törvényhatóságnak vagy a községnek nincsen*

magolásnak. Ezért találjuk őt már délelőtt tíz órakor a tudományos buvárkodásnak nekigyürkőzve, azon az emlékezetes vasárnapon, amelyen a rejtély egy csapásra megoldódott. A csapás, mely a rejtélyt megoldotta, a cigány fejél érte. Őt, úgy hiszem, nem keli már az olvasóknak külön bemutatnom. Ő volt az, aki az adóhivatal ördögével összeakaszkodott Alberti hadnagy ur inspekciójának az éjszakáján.

Örmester ur Gajdacs mintegy félórai szellemi munka után felállt, megropogtatta az ujjait, begombolta a zubbonyát, kardott kötött, keztyüt huzott, egy ijesztő pillantást vetett a tükörbe, azután kilépett a laktanya udvarára, hogy a századkörletbe menjen. Nem állhatta azonban meg, hogy utközben egy kis kerülőt ne tegyen az udvar ama sarka felé, hol a szóbanforgó szárnyasok kapargáltak a trággyadombon. Az istálló falának nekitámaszkodva ott találta a hűséges Balog Jóska-t, ki Czepe Feri és Kovács Pista társaságában elmélázva nézte az idegen égboltozatot. Örmester ur Gajdacs közeledtére haptákba kapták magukat.

— Tojnak? — kérdezte Gajdacs sötéten.

— Nem tojnak ezek, örmester ur, a szenteknek se tojnak, — felelte Balog Jóska busan.

— Hát az a bubos, amelyik tegnap már annyira énekelt?

— Az se, ik melde gehórzám. Egy tojás nem sok, annyi sincs.

Örmester ur Gajdacs nem felelt. Ellenségesen méregette a tollas népséget. Csak akkor riadt fel, amikor Kovács Pista megszólalt:

— Pedig hát... örmester ur, ik melde gehórzám... nem igen lehet ezekben a tyukokban a hiba.

Örmester ur Gajdacs egy pillanatig töprengett, hogy ne teremtse-e nyakon, amiért engedély nélkül meg mert szólalni. De azután enyhítő körülménynek vette, hogy nem a sorból »pofázott« ki Kovács Pista. No meg felülkerekedett benne a tyukász szenvedélye is. Ezért csak úgy félvállról odavetve, de mégis megkérdezte:

— Nem-e?

— Nem hinném, ik melde geliórzám. Derék, rendes állatok voltak ezek, jól is tartottuk őket. Nem romolhattak el ennyire.

— Hát akkor hol a tojás?

— Örmester ur, ik melde gehórzám, azt pedig csak akkor tudjuk meg, ha elcsipjük azt, aki ellopja, — vágta ki Kovács Pista elszántan.

— Már hogy a fenébe lopnák el? Hisz be nem mászhatik a tyukólba valaki úgy, hogy a kapuórség meg ne lássa!

— Hát én azt nem tudom, örmester ur. De a fejemet teszem rá, hogy van ezekben tojás. Meg lehet azt nézni. Láttam én azt eleget otthon a faluban, hogy anyámék hogy csinálták. Ki lehet tapogtatni. Teszem, ott van az a kendermagos. Oly igen nyújtja a hangot, biztosan tojhatnék.

Örmester ur Gajdacs lelkeben gyökeret vert a sanda gyanu. Lopják a tojást! Ez az! De hogyan? És hogyan csipje el a tettest? Mindenesetre azonban először a kendermagost kell megvizsgálni, csakugyan van-e benne tojás.

— Hát nézzük meg! — adta ki a parancsot felvillanyozva. — Fogjátok meg a kendermagost!

A három vitéz lelkesedve rugaszkodott neki. Örmester

joga a törvénytől vagy a miniszteri rendelettől eltérő vagy azzal ellentétes rendelkezéseket tenni, sem rendeletileg, sem szabályrendeletileg. Ilyen esetekben tehát a törvény vagy a miniszteri rendelet az irányadó. Sőt tovább menve, a törvény és a miniszteri rendelet által szabályozott vagy szabályozásra fenntartott ügyeket a vármegyei törvényhatóság vagy község nem is szabályozhatja. Ha tehát a csendőr azt látja, hogy valamely ügyet törvény vagy miniszteri rendelet szabályoz vagy valamely rendőri rendelkezést vagy tilalmat kihágásnak nyilvánít, ezeket minden további kutatás nélkül állami közbiztonsági, ipari, közegészségügyi, közgazdasági stb. rendészetnek tekintheti aszerint, hogy milyen ügykörben adták ki.

Ha pedig az adott esetben a csendőr azt látja, hogy arról felsőbb hatóságilag jóváhagyott és életbe léptetett vármegyei vagy községi szabályrendelet is intézkedik, avagy annak elintézését a törvény vagy a miniszteri rendelet a községre ruházta, a község hatáskörébe utalta, akkor helyi rendészeti ügy elintézéséről van szó.

A csendőr tehát csak úgy tudja az ügyek természetét között esetről-esetre a helyes megkülönböztetést megtenni, ha ismeri azokat a törvényeket, miniszteri rendeleteket, vármegyei törvényhatósági és községi szabályrendeleteket, amelyeknek megtartását és végrehajtását a csendőrnek ellenőrizni hivatalbeli kötelessége.

Ha a csendőr az adott esetben meg tudja határozni az ügynek természetét és tudja azt, hogy az adott esetre melyik törvény vagy miniszteri rendelet vagy azok hiányában melyik törvényhatósági vagy községi szabályrendelet intézkedik, akkor a továbbiakban már teljes határozottsággal és gyorsan tud eljárni. Ha ugyanis törvény vagy miniszteri rendelettel szabályozott esetről vagy úgról van szó, a csendőr telje-

sen önállóan jár el. Ha pedig helyi rendészeti ügyet kell felügyelni és annak mikénti végrehajtását ellenőrizni, a Szolgálati Utasítás 488. és 489. pontjai szerint a községi előjáróságot támogatva, vele együttesen és lehetőleg egyetértőleg, de mindenestre a vármegyei törvényhatósági vagy a községi szabályrendelet, esetleg a kiadott konkrét hatósági rendelet értelmében jár el.

Közelebbről vizsgálva a községek jogait és teendőit, mint első forrást, amely azonban megközelítőleg sem kimerítő, az 1886. évi XXII. törvénycikk 21. §-át említhetjük fel. E szakasz szerint a község:

a) saját belügyeiben határoz és szabályrendeleteket alkot;

b) határozatait és szabályrendeleteit saját előjárói és közegei által hajtja végre;

c) rendelkezik a község vagyona felett;

d) községi adót vet ki és hajt be;

e) gondoskodik a tisztán községi utakról és egyéb közlekedési eszközökről;

f) gondoskodik a községi iskolákról és más rokon intézetekről;

g) kezeli a mezei, a tűz- és közrendőrséget és a szegényügyet;

h) gyakorolja mindazokat a jogokat és teljesíti mindazokat a kötelességeket, amelyek a községeket a törvény szerint megilletik.

Aki e szakasz minden részét figyelmesen elolvassa, látni fogja, hogy a törvény milyen világosan biztosítja a községnek a községi önkormányzatot és a törvény mennyire fedi előbb részletesen kifejtett álláspontunkat.

Például a 21. §. e) pontja azt mondja: gondoskodik a tisztán községi utakról és egyéb közlekedési eszközökről. Ebből ugyebár az is következik és ezt a

ur Gajdacs nagy szakértelemmel dirigálta a bekerítő hadműveleteket.

— No Czepe, balról! Balról, az angyalát! Fogd meg, Balog! Ne engedd ki, Kovács! Ne engedd, te bikfic! No most, Balog! Csipd el Kovács!

A szerencsétlen kendermagos éktelen lármával menekült ide-oda. A kakas és a többi tyúk átvették a vészjelet. Pokoli zenebona támadt. A gyűrű egyre szűkült. A kendermagos egy sarokba menekült. Czepe elszántan vetette rá magát és a hasa alá szoritotta, miközben két keze csuklóig mélyedt a trágyába. De a tyúk egy végső erőfeszítéssel kiszabadult és áttörve az üldözők vonalát, széleseben vágott neki a laktanya udvarának.

— Marha! — süvöltötte őrmester ur Gajdacs. — Pipikém, pi-pi-pi-pi-pi! — tette hozzá lágyabban és lekapva sapkáját, úgy tett, mintha kukoricát csörgetne benne. De a kendermagos eszeveszelten menekült. Tapasztalt tyúk lehetett: tudta, hogy a katonáék ígéreteiben nem mindég lehet feltétlenül megbiznia egy tisztességes tyúknak. A hajsza újból megkezdődött. Végre azután Balog Jóska egy hirtelen ugrással éppen abban a pillanatban csipte el szerencsésen a kendermagos farkát, mikor az az üresen álló kocsiszinbe akart besurranni.

— Megvan! — ordította kórusban a három tyúkvadász és diadalmenetben hozták a boldogtalan állatot Gajdacs színe elé.

Gajdacs ismét fejébe nyomta a sapkáját.

— No, Kovács Pista! — mondotta. — Hát most itt a tyúk. De hol benne a tojás?

— Őrmester ur, ik melde gehórzám, bele kell nyulni,

oszt' ki kell tapogatni, van-e benne valami kemény. Ha van, az a tojás.

Őrmester ur Gajdacs bizonytalanul szemlélgette hol a kendermagost, hol a három bakát.

— Te Czepe, — szólt végre habozva — a te kezed már ugyis mocskos a trágyától. Tapogasd ki te.

— Jawohl! — felelte Czepe és meglepő szakértelemmel hajlotta végre a »tojás« közismert műveletét.

Némi kotorászás után felkiáltott:

— Van! Ik melde gehórzám, van! Van benne tojás!

— Mutasd, — szólt érdeklődve Kovács Pista és megismételte Czepe kutatásait. — Csakugyan! — jelentette ki örvendezve. — Hát nem megmondtam előre, hogy a kendermagos tojni fog?

— Biztos? — kérdezte őrmester ur Gajdacs némi izgalommal.

— Egész biztos, — felelte Kovács Pista határozottan. — Tessék csak megtapogatni!

Már nyujtotta is a tyúkot Gajdacs felé. Őrmester ur Gajdacs ingadozott. Egyrészt fölöttébb érdekelte a dolog. Másrészt azonban féltette a tekintélyét. Elvégre is, egy cs. és kir. szolgálatvezető őrmester már mégsem teheti meg azt, hogy... Az ördög bizik ezekben a zalai bicskásokban! Még röhögni találnának a háta mögött. Fájó szívvél bár, de elállott a vizsgálattól.

— Nem kell, — szólt mogorván. — Ti ketten feleltetek nekem a jelentés valóságáért. A tyúkot most bezárjuk a kocsiszinbe. A kulcs nálam marad. A tyúk addig ki nem jön, míg ne tojott. Te pedig, Balog Jóska, ezentúl naponta meg fogod vizsgálni az összes tyúkokat. Amelyikben tojást

csendőr is könnyen megállapíthatja, hogy az állami utak — amelyek nem helyi, hanem országos, sőt nemzetközi fontosságúak — nem tartoznak a helyi rendészeti ügyek közé, mert a törvény nyomatékosan és kifejezetten csak a tisztán községi utakról beszél.

Vagy a 21. §. f) pontja szerint a község gondoskodik a községi iskolákról és más rokon intézetekről (pl. kisdudovodákról). Ebből következik, hogy az állami iskolák ügye nem tartozik a rendészeti ügyekhez.

Odautalja továbbá a törvény a mezei- és a tűzrendőrséget is a községek feladatai közé. Ha azonban az állam ez ügyeket a saját intézési körébe vonja, a törvénnyel vagy miniszteri rendelettel szabályozott ügyekre a vármegyei törvényhatóság vagy a község jogszabályokat nem alkothat, rendelkezéseket nem tehet, teendője csupán a reá bízott ellenőrzés, felügyelet és végrehajtás lehet.

Igy például a belügyminiszter nem régen adta ki az ország egész területére kiterjedő érvényességgel a 230.0000/925. B. M. sz. tűzrendészeti rendeletet, továbbá a 44.200/924. B. M. sz. rendeletet a mezőgazdasági terményeknek a tűzvészektől való megóvásáról, melyet általában *szérürendeletnek* neveznek. A tűzrendészet általában önkormányzati teendő (1886. évi XXI és XXII. törvénycikkek), mégis azt látjuk, hogy az állami főhatalom a jogegység magasabb szempontjaitól és az országos gazdasági érdekektől vezéreltetve szükségesnek tart általános (és nem helyi) érvényű rendelkezéseket is életbeléptetni. A vármegyei törvényhatóság és a község szabályrendeleteket ilyen esetekben is alkothat, de csak a helyi különleges viszonyokra való tekintettel és a miniszteri rendelettel nem ellentéteseket, annak rendelkezéseiben belől.

A csendőr hivatalból és önállóan köteles ellenőrizni

az előbb említett országos érvényességű tűzrendészeti rendeletek szigorú megtartását és ha hivatalos eljárása közben kihágást észlel, azt haladéktalanul fel kell jelentenie a főszolgabírónak.

De megilleti az Utasítás 489. pontja értelmében az ellenőrzés a csendőrt a helyi tűzrendészeti ügyekben is, amelyek a községi törvény értelmében önkormányzati teendők és amelyekről a vármegye törvényhatósága, avagy a község szabályrendelettel is intézkedik.

Vagy ott van a mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. törvénycikk és még számtalan gazdasági törvényünk, melyek a helyi rendészeti teendők ellátását a községi önkormányzat hatáskörébe utalják és így azokat a törvény korlátain belül és hatóságok ellenőrzése és felügyelete mellett, a községi képviselőtestület és annak végrehajtási szerve, a községi elöljáróság intézi.

Bár rendkívül sok azoknak a helyi rendészeti ügyeknek a száma, amelyeket a különböző törvények és a miniszteri rendeletek a község hatáskörébe utaltak, azok nem felsorolhatatlanok, amint mondani szokták, mert azokat az ügyköröket és ügyeket, amelyeket a községek ezideig intézkedési jogkörükbe vontak, fel lehetne sorolni, ha időrendben végig menve, megjelöljük a törvényeket, a miniszteri rendeleteket, a törvényhatósági és a községi szabályrendeleteket kivétel nélkül. Ez azonban fölösleges és ujságcikkekben már terjedelmüknél fogva sem volna célszerű, mert a csendőr a vonatkozó törvényeket és miniszteri rendeleteket megtalálja időrendben a részére a belügyminisztérium által hivatalosan kiadott *Törvényes Rendelkezések* gyűjteményében, amelyet, tudomásom szerint, legközelebb az újabb törvényekkel és rendeletekkel kiegészítenek.

A törvényhatósági és községi szabályrendeletek

találsz, azt bezárjuk, míg csak nem kötődácsol. Így hamarosan rájöhettünk, hogy tényleg lopták-e a tojást. — No, hiszen, csak kapjam meg azt a gazembert! — fejezte be morogva és befordult a kocsiszin ajtaján.

A kocsiszin valamikor régen legénységi szoba lehetett, mert ki volt padlózva. Csak éppen hogy nagyobb bejáratot törtek a falba az udvar felé. Most egészen üresen állott, kivéve egy nagy üres vizeshordót az egyik sarokban. Örmester ur Gajdacsí egyenesen oda tartott.

— Legjobb lesz, ha a hordó alá dugjuk a kendermagost, — vélte. — Borítsátok csak fel!

Czepe és Balog szolgálatkészén odaugrottak, de mindkettő visszahökölt, mert e pillanatban a hordó kávája fölött felbukkant egy sapka, utána lassan egy fej. A cigány feje. Végtelenül siralmas ábrázatot vágott és szaporán pislogott örmester ur Gajdacsí felé.

Hazudnék, ha azt állitanám, hogy Gajdacsí nem volt meglepve. Mit keres a more az üres kocsiszinben, az üres hordóban? Hogy rosszban sántikált, az biztos. De miben? Egyelőre mindenesetre vésztjósító nyugalommal megindította a tárgyalásokat a következő szavakkal:

— Hát csak másszál ki onnan, fiam.

A cigány kimászott és kínosan feszengve megállt a hordó mellett.

— Ide gyere, élém, három lépésre, — folytatta örmester ur Gajdacsí. — És állj csak háttádkba. Ugy. Fel a fejet. Ugy. És igazítsd mheg a sapkádat, hiszen egészen a fejedbubján táncol!

A cigány felnyult és végtelen óvatossággal egy centiméterrel lejjebb húzta a sapkáját.

— Ej, hát jobban, — biztatta őt Gajdacsí — egész két ujjnyira a füled fölé! — és odalépett a cigányhoz, sulyos tenyerével erőteljesen rálapította a sapkára.

Gyanus reccsenés hallatszott. A következő pillanatban valami sárgásfehér, nyúlós folyadék bugyant elő a sapka alól és elöntötte a more képét.

— Ahun a! — sugta Czepe Kovács Pistának — kigyútt az agyveleje!

— Nem hinném, — vélekedett halkán Kovács — mert hogy nem bűdös...

Egy percre csend támadt. E perc alatt örmester ur Gajdacsí lelkiületén vad öröm viharzott át. Megvan a tojástolvaj! Mert ime, a sapkája alól előcsurgó tojáslé ékesebben beszél mindennél. Aki azonban azt hiszi, hogy örmester ur Gajdacsí most valami vad ordításba kezdett, az nagyon téved. Vén róka volt ő már.

— Örmester ur... — kezdte félénken a cigány.

— Ne szólj semmit, édes fiam, — szakította őt félbe Gajdacsí bánkbáni komorsággal. — Ne pofázz, nem kérdeztelek. Nem is kérdezek én most semmit. Se azt, hogy hogyan került a sapkádba a tojás, se azt, hogy miért nem tojnak az én tyukjaim. Mert tudom én azt, édes fiam, hogy te most a csillagot is lehazudnád az égről. Mégse szólok neked egy rossz szót sem, te gazember. Csak annyit mondok, hogy: Hüften feszt!

A cigány parancs szerint csipőre tette a kezét.

— Knie tífájgen, áááááájnc! — folytatta Gajdacsí.

A cigány megijedt. Ismerte már Gajdacsí inkvizíciós módszerét. Miközben lassan guggoló állásba ereszkedett, megpróbálta felvenni a tárgyalás fonatát.

felsorolása célszerűtlen, mert azok a vármegyék és a községek szerint különbözök, de ettől eltekintve, azokkal az örsöket a kerületi parancsnokságok ellátják és azok a községi előjáróságoknál is megtalálhatók. Természetesen ezek csak a mai állapotot tüntetnék fel, mert a kultúra és a gazdasági viszonyok fejlődésével a községi belügyek is állandóan szaporodnak és így a község is újabb és újabb ügyeket vesz szabályozás alá.

Felemlítjük további példaképen a záróra kérdését is, melyet általános érvényességgel az ország egész területére a 9863/1920. M. E. és a 9600/1922. B. M. sz. rendeletek szabályoznak. A vendéglők, korcsmák és más nyilvános helyek éjjeli zárójára általában két órában van meghatározva, azonban a vármegyék és a városok a belügyminisztertől nyert felhatalmazás, illetve engedély alapján, indokolt esetben, a zárórát este tíz avagy éjjeli tizenkét órára is korlátozhatják, legjobb belátásuk szerint, mely intézkedés kétségtelenül a helyi rendészeti ügykörbe esik. Hogy ezzel a korlátozással igen sok vármegyére élt, azt csendőreink nagyon jól tudják. A vármegyék ez intézkedése önkormányzati jogukon alapszik. Természetes azonban, hogy ily intézkedést csak a törvény és a miniszteri rendeletek korlátain belül tehetnek, mert például nincsen joguk arra, hogy a miniszteri rendelettel országosan meghatározott éjjeli két órás zárórát éjjeli három órában határozzák meg. A törvényt és a miniszteri rendeletet kiterjesztőleg nem értelmezhetik, azzal nem ellenkezhetnek.

Legjobb példát a helyi rendészeti ügyekre az új állategészségügyi törvényben találunk, amelyet az országgyűlés és a felsőház már letárgyalt és amely legközelebb életbelép. A törvény tele van helyi rendészeti teendőkkel, melyeknek ellátását a törvény a köz-

ségi előjáróságok kötelességévé teszi és amelyeknek ellenőrzése a csendőrt illeti.

A törvény 4. és 5. §-ai a községek feladatává és kötelességévé teszik az állatok nyilvántartását, marhalevéllel ellátását, a további szakaszok a fertőző állati betegségek elleni védekezést, az állatszállítások, az állatvásárok rendjét, a kötelező husvizsgálatot, köztágóhidak, gyepmesteri telepek, dögterek létesítését, husvizsgálati szabályrendelet alkotását, állati hullafeldolgozó és állati hullaégető készülékek berendezését, ebtartási szabályrendelet alkotását, a fertőtlenítést és más hasznos és szükséges teendőket.

A törvény 106. §-a megállapítja, hogy a kis- és nagyközségekben a helyi állategészségügyi hatóság a községi bíró és a községi (kör-)jegyző.

A szakasz egyenként felsorolja a helyi állategészségügyi hatóság teendőit a következőképen:

1. az állategészségügyi szabályokat községe területén végrehajtja, illetőleg végrehajtatja;

2. az állatvásárterekre felügyel és az állatvásárok, állatdíjazások és állatkiállítások rendtartásának végrehajtásáról gondoskodik;

3. az állatoknak nem vasuton és hajón, hanem egyéb járműveken történő szállítására, a szállításra használt járművek, eszközök és rakodóhelyek tisztítására és fertőtlenítésére, végül az állatok lábönhajítására vonatkozó szabályok betartását ellenőrzi;

4. a vágóhidakra és a vágóhelyekre felügyel és a husvizsgálat felett őrködik;

5. az állati hullák és állati hullarészek ártalmatlannátételére, a dögterekre, a gyepmesteri telepekre, az állati hullafeldolgozó és az állati hullaégető készülékekre és ezek üzemére felügyel;

6. az ebtartási szabályok végrehajtását ellenőrzi;

7. az állatkereskedők, a hentések és a mészárosok

— Örmester ur, ik melde...

— Cvááááááj! -- dalolta zordcnan Gajdacs.

— Bevallok én mindent, ik meide gehórzám...

— Majd az ötvenedik után, édes fiam. Majd ha már nem tudsz hazudni. Majd ha már belebutultál. Áááááájnc!

— Megfelelek én mindenre...

— Cvááá...

Ezt a vezényszót azonban már nem tudta befejezni. Torkán akadt a szó. Mert amint a cigány feje felett végigsiklott pillantása a kocsiszin padlóján, olyasmit látott, ami husz éves katonai pályafutása alatt még nem fordult elő. A padlóból egy tyuk feje meredt fel. Csak a fej a nyakkal. Mintha a deszkából nőtt volna ki.

Örmester ur Gajdacs tágrameredt szemekkel nézte a különös jelenséget. Ha nem tudta volna egészen biztosan, hogy már három hét óta színét se látta a bornak, még azt hihette volna, hogy — enyhén szólva — káprázik a szeme. De így...

Elkapta a fejét, de önkéntelenül ismét visszanézett. A fej eltűnt.

— No, de hát ez már... — mormogta meghökkenve és dörzsölgetni kezdte a szemét. Mikor újra felpillantott, a fej ismét ott volt.

— Balog! — mordult Gajdacs a három baka felé. — Gyere csak ide! Látod ott a padlón egy tyuknak a fejét, igen vagy nem?

— Nem én, örmester ur... — felelte Balog Jóska, mélységesen elcsodálkozva örmester ur Gajdacs furcsa viselkedésén. Gajdacs odameredt. A fej tényleg ismét eltűnt.

— Hát senki se látta?! Hát bolond vagyok én?! — ordított most már igazán dühösen.

— De ott van biz az! Én látom! — kiáltotta Czepe. Mind odafordultak. Semmi kétség. Most mindnyájan látták. E pillanatban a fej harsányan rikoltolni kezdett:

— Kot-kot-kot-kot-kot-kodás!!

Gajdacs egy ugrással ott lemett, majd visszajött és szó nélkül úgy vágta nyakon a még mindig guggoló cigányt, hogy az menten a földre ült. Közben a legények felémelték a padló egyik laza deszkáját és kiszabadították alóla a szerencsétlen szárnyast, a frissen tojt tojással együtt. A deszkában egy lyuk volt. Azon dugta ki a fejét a tyuk, hogy levegőt kapjon.

A turpiság kiderülvén, most már a cigány is vallott, mint a karikacsapás. Kisült, hogy az egész fortélyja abban állott, hogy kileste, hogy melyik tyuk mikor tojik. Akkor aztán szépen becsalogatta a kocsiszinbe, leszoritotta a laza deszkával és csak a fejének vágott egy lyukat a padlóban. Mikor aztán megvolt a tojás, egyszerűen visszaeresztette a többi közé. Így még a tyukól közelébe se kellett mennie, mégis megkaparintotta a tojások javarészét, mert a kocsiszinbe gyanutkeltés nélkül járhatott.

*

Én bizony nem tudom most már, mennyi ideig ült a cigány a tojások miatt. De arra biztosan emlékszem, hogy nem törte őt meg az áristom. Mert mikor újra visszakérült a századhoz és a többiek szóvátették előtte az esetet, vigyorogva ismételtette:

— Azért mégis megmutattam, hogy könyv nélkül is tojnak nekem a tyukok, az örmester urnak meg könyvből se!

*

birtokában levő állatokról nyilvántartásokat vezet, a bánya- és hajózási üzemeknél használt igás állatoknak, valamint egyéb vándor-igás állatoknak és a vándorcigányoknak felügyelet alá helyezéséről, etetésének, itatásának és legeltetésének szabályozásáról gondoskodik;

8. a törvényben az állatokkal való házalásra, az állatorvosi vizsgálatokra, az országos és nemzetközi állatforgalomra, az állatvásárookra, az állatkiállításokra, a tenyészménekekkel való fedeztetésre, az állatkereskedésekre, az állatok iparszerű hizlalására, a tejgyűjtőtelepekre és az oltószerekre és egyéb állati gyógyszerre vonatkozó megelőző rendszabályok foganatosítására felügyel;

9. az állatoknak a hozzá bejelentett vagy más uton tudomására jutott megbetegedése (betegség gyanúja, fertőzés gyanúja) vagy ellullása (leölése) esetében a hullát késedelem nélkül a dögtérre szállíttatja és az illetékes helyhatósági vagy a m. kir. állatorvos megérkezéséig őrizteti, egyidőjűleg pedig, ha saját véleménye szerint is bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegség, annak gyanúja vagy fertőzés gyanúja forog fenn, elsőfoku állategészségügyrendőri hatóságának (vagyis a főszolgabírónak) intézkedéséig foganatosíttatja az illető betegség esztére megszabott és hatáskörébe utalt elfojtó rendszabályokat;

10. az elfojtó rendszabályok foganatosítását ellenőrzi;

11. teljesíti mindazt, amit a törvény és az annak alapján kiadott rendelet hatáskörébe utal.

A helyi rendészeti ügyekre nézve jobb példát nem hozhattunk volna fel az új állategészségügyi törvény most ismerttetett rendelkezéseinél. A törvény kifejezetten és egyenként sorolja fel a helyi állategészségügyi rendészeti teendőket, amelyeket a községi előjáróságok köteletségévé tesz és hatáskörébe utal. Ezeket a teendőket tehát a község saját előjáróival, közegeivel és saját rendőrségével intézi és ellenőrzi, sőt azok mikénti intézésére, — a törvény korlátain belül — szabályrendeleteket is alkothat. A husvizsgálati és ebtartási szabályrendeletek alkotását a törvény a községeknek egyenesen köteletségévé teszi.

Hogy a községek a törvény által előirt teendőit miként teljesíti, azt a törvény 107. §-a értelmében értelmében a főszolgabíró ellenőrzi és tett intézkedéseit felülvizsgálja.

A csendőrnek tehát, amint látjuk, közvetlen intézkedési joga nincsen, hanem ez ügyekre igazán talál az Utasítás 489. pontjának az a rendelkezése, hogy a csendőr felügyel és ellenőrzi, vajjon a községi előjáróság a szükséges intézkedéseket megtette-e, az ellenőrzést kellőképen foganatosítja-e. Ha hiányt vagy gondatlanságot tapasztal, a községi előjáróságot jóakarattal figyelmezteti, működésében támogatja és segíti, ha azonban figyelmeztetése eredményre nem vezet, a községi előjáróságot írásban is kell értesíteni vagy a szárnyparancsnokság útján a főszolgabírónak kell jelentést tenni.

Ha pedig a csendőr kihágást észlel, önállóan kell eljárnia, vagyis a feljelentést haladéktalanul megteszi. (Szut. 489. pont 2. bek.) Az állategészségügyi kihágásokat a törvény 98—100. §-ai egyenként felsorolják.

Hasonló helyi rendészeti ügyeket találunk az ipar és kereskedelem, a mező- és erdőgazdaság, a vízjog, az élet és testiépség védelme, a közrend és köztisztaság, a munkásügyek, a kéjelgés, a községi iskolaügy, a vásárrendészet, a nyilvános helyek ellenőrzése,

a munkaszünet, a községi és mezei, erdei rendőrség, a mértékügy, a közegészségügy, a vagyonkezelés, a községi közlekedés, az önadóztatás, a gyámság és gondnokság, az építkezés, a szegényügy, stb. körében. Ezekről a vonatkozó törvények és rendeletek intézkednek. A csendőrt elsősorban a személy- és vagyonbiztonsági rendészeti ügyek érintik, mert ez ügyekben illeti meg az ellenőrzési és felügyeleti jog.

A helyi rendészeti ügyeknek még ma is bő forrásai a törvényhatósági és községi szabályrendeletek, amelyek a csendőr szempontjából elsőrendű fontossággal bírnak. Eppen ez okból és nagy tárgykörük miatt legközelebb külön foglalkozom a szabályrendeletekkel.

A szabályrendeletek tárgyköréből még jobban kitűnik a helyi rendészeti teendők jellege és természete.

A nagy űrméretű nehéz géppuskákról.

Irta: HAZAI IMRE százados.

A gyalogság tüzharca az orosz-japán háborúig kizárólag a kézi löfegyver tüzh hatására volt felépítve.

Az ismétlőpuskák rendszeresítésének időpontjában még csak sejteni lehetett azt a hatalmas fejlődést, amelyet napjainkban a fegyvertechnika felmutat. Ezért a kísérletek zöme főleg oly irányba terelte a figyelmet, hogy a gyalogsági tűz lövésszaki alkalmazásának a leghelyesebb módját megtalálják.

Az ismétlőpuskát sokan a tömegtűz fegyverének tekintették, míg mások úgy vélték, hogy csak a célzott tűz lehet a helyes, mivel a csatár az időtrabló hosszadalmas töltési fogásokkal nincs többé megterhelve.

Teljesen elterelte erről a kérdéstről a figyelmet a géppuska feltalálása, mely Maxim mérnök nevéhez fűződik. Senki sem gondolhatott még akkor ennek a fegyvernek felbecsülhetetlen harcászati értékére, de az illetékesek ösztönösen érezték, hogy ez a jövő fegyvere, ezért pár év alatt az összes hadseregek rendszerezítették.

Maxim géppuskája még nagyon messze állott a tökéletesség mai fokától, midőn az első komoly próbát az orosz-japán háborúban sikeresen kiállotta. Azonban úgy ebben a háborúban, mint az azt követő békeévekben harcászati alkalmazása tekintetében egy séges felfogás csak igen lassan alakult ki. A világháborúnak kellett jönnie, hogy a géppuskában rejlő hatalmas tüzerőt az összes harcoló felek megtanulják kellőképen értékelni: erre mutat a géppuskák számának rohamos növekedése.

Például a nyugati harctéren 1914-ben az arcvonal minden 40 méterére jutott egy géppuska. 1918-ban a németeknél az arcvonal minden 8 m.-re, a szövetségeseknél pedig minden 5 m.-re esik egy géppuska. Ezek az adatok csak hozzávetőlegesek, de nem fogunk meglepődni a számok nagyságán, ha arra gondolunk, hogy a német hadsereg a békeszerződés következtében kb. 80.000 géppuskát adott át az entente-nak.

Ez a pár száraz adat is mutatja, hogy ma már a gyalogság tüzerjét a gépek jelentik.

E tekintetben érdekes összehasonlítást nyújt az alábbi táblázat, mely egy gyalog zászlóalj tüzerének

növekedését mutatja az utolsó három évtizedben. Ennél a táblázatnál a zászlóalj puskalétszámát 500, a csatár feltüntetésénél pedig percenkénti lögyorsaságát 5 lövéssel számítottam; a lapos röppályájú könnyű és nehéz gépek hatásának feltüntetésénél pedig figyelembe vettem a fejlődési időszakot:

Időszak	puska	gép- puska	könnyű gp.	golyó szóró	nehéz gp.	önmű- ködő puska	gép- pisz- toly	Össze- sen
	által leadott lövések percenként							
1900—1910	2500							2500
1910—1914	2500	1000						3500
1914—1916	2500	2000	2000					6500
1916—1919	2500	4000	3000					9500
korszerű zászlóalj	2500	6000		2400	600	1500	2000	15000
Trianoni zászlóalj	2500	2000	2400					6900

Ha a két utolsó rovatot összehasonlítjuk, szemünkbe ötlök az ugynevezett békeszerződés egyik legfőbb pontja.

A korszerűen felszerelt zászlóaljban szerepel az eddig kevesek által ismert nehéz géppuska is, mely azonban csak esetenként lesz beosztva a zászlóaljhoz.

Ezzel az elnevezéssel »nehéz géppuska« léptenyomon találkozunk és a legtöbb esetben téves értelmezés formájában.

Erről röviden csak annyit, hogy ma 3 géppuska-típus van:

a) a könnyű géppuska, mely kevés számú kezelőt igényel, hátsaroglyán szállítják, löszabatossága a kevésbé szilárd állványozás következtében korlátolt (ezt a típust a háború szülte, pár év múlva teljesen el fog tűnni);

b) a géppuska (szabványos), mellyel a géppuska-századok vannak felszerelve. Erős és szilárd állványozással bír, kocsin vagy mállás állatokon szállítják, löszabatossága kitűnő;

c) a nehéz géppuska különleges harceszköz, melyet páncéljarművek vagy repülőek ellen használnak. A szabványos géppuskától főleg abban különbözik, hogy ürmérete nagyobb.

Mielőtt a nehéz géppuskák ismertetésére kerülne a sor, egy rövid visszatekintést kell vetni a világháborúra.

A gyalogság — melyre a harc súlya a legerősebben nehezedik — a vele szemben támasztott követelményeknek csak akkor tud megfelelni, ha sok egyéb-től eltekintve, felfegyverzése képessé teszi őt a sikeres harcra. Egy csapatrészt, mely szegényes gépfelszereléssel harcba kerül oly elrettentéssel, mely gépekkel korszerűen van felszerelve, a győzelmet sohasem várhatja fegyvereitől, hanem csak az erkölcsi erők által fűtött hősi elszántságtól.

A gyalogságra ily hátrányos helyzet — ha csak rövid időre is — a nyugati harctéren a németeknél alakult ki. 1916-ban váratlanul megjelentek az első harckocsik és a gyalogság szemben találta magát egy olyan harceszközzel, mellyel a saját erejéből nem tudott megbirkózni. Ez a tehetetlenségi állapot azonban csak rövid ideig tartott, mert a németek több-kevesebb sikerrel, ezzel az új harceszközzel szemben is felvették a küzdelmet.

A harckocsi alkalmazásának első hónapjaiban azok száma alig haladta meg a százat.

A nem várt nagy sikerek természetes következménye volt azután az, hogy a harckocsikból 1918-ban a nyugati harctéren már több ezret találunk. Az entente hadiiparának hatalmas fejlettségéről fogalmat alkothatunk, ha megemlítjük, hogy csupán az amerikai Ford gyár 1918 elején 15.000 darab harckocsi gyártására kapott megrendelést, melyet az a gyár 1919 tavaszára le is tudott volna szállítani.

A harckocsi alkalmazásának alap gondolata az volt, hogy ez a nehezen sebezhető szárazföldi páncélos körüljáró keresztül hatol az ellenség drótakadályain és utat nyit a gyalogság számára. A kezdetben elért sikerek azt is sejtetni engedték, hogy kellő tömegű harckocsi bevetésével sikerülni fog az állásharcot megszüntetni.

A háború befejezése után a harckocsiépítés rohamos fejlődésnek indul. Főleg az erősebb páncélozás és a nagyobb sebesség elérésére törekszenek a technikusok, okulva azokon a nagy veszteségeken, melyeket a harckocsi alakulások ezen két fontos körülmény kényszerű elhanyagolása következtében szenvedtek a háborúban.

Az alábbi táblázat a modern harckocsik adatait tünteti fel 1927-ben:

Állam	Típus	A harckocsi			Páncélvastagság				Legnagyobb sebesség km 1 óra	Fegyverzet		A rendszerezés éve	
		hossza	szélessége	magassága	elől	oldalt	hátra	a tetőn		löveg	géppuska		
		méterben			milliméterben								Kezelő legénység száma
Francia	Charleger				24	16	8	6	15	1	1	2	1925
"	Char de Rupture	10	3	4	45	22	22	22	8	4	12	15-20	1924
"	Auto chenille Kégresse	3-4	1-4	2-30					22-40		1	2-3	1924
Anglia	Le Martel								20		1	1	1925
"	Medium Mark E.	5	2	2	14	10	8	6	45	1	5	6	1925
Olasz	Fiat Tipó 3000	4	1-5	2	16	16	16	8	22		2	2	1920
Cseh	Prága				13	10	10	6	14	1	2	3	1923

A harckocsik számának nagyarányú növekedése, valamint a repülőgépek állandó rohamos szaporodása mutatja, hogy a jövő háborújában ennek a két harc-
eszköznek döntő szerepe lesz. Hogy mily hatalmas
kiadásokkal kell számolni e téren a fegyverező álla-
moknak, elég ha annyit említünk, hogy egy legújabb
tipusu angol nehéz harckocsi darabja annyiba kerül,
mint egy elsőosztályú földdel bíró teljesen felszerelt
300 holdas birtok.

Vizsgáljuk meg közelebbről, hogyan és mivel fog
ellene védekezni a korszerűen felszerelt gyalogság.

A könnyű és nehéz gyalogsági fegyverek ismerete
ma már általánosnak mondható: kivételt képez a nehéz
géppuska, melybe ma a jövő harckocsi elhárító fegy-
verét látjuk.

A harckocsi leküzdésénél igen nagy nehézséget
támaszt annak erős páncélozása és aránylag nagy
sebessége. A könnyű harckocsit a nehéz géppuska löve-
dékei ellen főleg nagy sebessége védi. Páncélja csak
az esetben, ha a lövedékek részint csapódnak be.

A nehéz harckocsi lassu mozgása növeli a találati
valószínűséget, viszont tulerős páncélzata a nehéz gép-
puska lövedékei ellen a legtöbb esetben megvédi, úgy
hogy ezt a harckocsi-típust főleg a tüzérségnek kell
leküzdenie. Számolni kell ezen két tényezőn — pán-
célozás, sebesség — kívül még a látási viszonyok
nagy mérvű megnehezítésével is (mesterséges köd stb.).

A harckocsi leküzdésének fontossága mindjobban
előtérbe nyomul, mert amerre csak nézünk, mindenütt
azt látjuk, hogy a harckocsik számát ugyanolyan lázas
sietséggel szaporítják, mint a repülőgépeket. Szám-
szerűleg legerősebb e tekintetben a francia hadsereg,
melynek 1926-ban 22 könnyű és 5 nehéz harckocsi
ezrede volt. Egy ezred 3 zászlóaljából áll, zászlóaljankint
50 harckocsival. (Erdemes e helyen azt is megemlíteni,
hogy a legkorszerűbb harckocsival a cseh hadsereg
bírt, melynél a harckocsi alakulatok nagymértékű sza-
porítása már kezdetét vette.)

A német hadsereget a világháboruban az entente
részéről harckocsi alkalmazása váratlanul érte és így
annak leküzdése hosszú ideig kizárólag a tüzérségre
és az aknavetőkre hárult. Biztosan ható és tömegesen
alkalmazható védőfegyverre technikai okokból csak
hosszu idő múlva lehetett számítani, ezért a németek
kénytelenek voltak egyelőre egy kisegítő megoldással
megelégedni: ez az úgynevezett tankpuska volt.

A tankpuska nagyobb méretű mása volt a német
Mauser gyalogsági puskának, melyet súlyban is erősen
felülmúlt (16 kg.). Lövedéke 13.35 mm. volt, acél-
maggal. Átütő képessége igen nagy volt (400 m.-re
21 mm. páncélt még átütött) és így főleg a könnyű
harckocsik ellen eredményesnek is bizonyult.

Nagy fogyatékossága volt ennek a puskának, hogy
mint ismétlőpuska nem rendelkezett azzal a lögyor-
sasággal, mely szükséges ahhoz, hogy a harckocsiban
tömeges találatot érjen el. Ennek a követelménynek
azonban nemcsak a puska ismétlő jellege volt az aka-
dálya, hanem az is, hogy a puska hatalmas vissza-
lökő ereje az azt kezelő csapatot fizikailag rövid idő
alatt kimerítette.

Erthető, ha ennek a puskának a fejlődése — a
csekély eredmények és a nehéz kezelhetőség követ-
keztében — teljesen megakadt.

A nehéz géppuska kérdés az összes hadseregeknél
évek óta kísérleti állapotban van. Ezek a kísérletek
a nyilvánosság kizárásával folynak, az eredményből
kevés szivárog ki. Egyes esetekben a kísérleteknél fel-

tűnést keltő eredményeket értek el a fegyver szerkesz-
tők. Ezekről azután a nagyközönség is értesül a szak-
irodalom útján. (Lásd Oerlikon géppuska.)

Ha a rendelkezésre álló kevés adat között kuta-
tunk, azt látjuk, hogy az ürméret, lövedék szerkezet
(stb.) tekintetében a legkülönbözőbb felfogások ural-
kodnak. A legkisebb ürméret 10.7 mm., a legnagyobb
23 mm. Ezen két határ között számtalan ürmérettel
folynak a kísérletek.

A nehéz géppuska a gyalogságot mindenüvé kö-
vetni tudja, könnyen szétszedhető és szállítható, könny-
nyen rejthető és a löszerpótlás sem okoz nehézséget.
A lövedék nagy átütő képességgel bír, amit részben
az ürméret és a csőhosszuság növelésével érnek el.
Ezen két követelmény azt eredményezi, hogy a gép-
puska és a löszér súlya növekszik, ami a könnyű
kezelhetőséget és a mozgékonyt hátrányosan befo-
lyásolja.

Tehát a nehéz géppuskát ezen két utóbbi szempont-
ból mindig értelemszerűen állítsuk párhuzamba a gép-
puskával.

A nehéz géppuskánál többféle lövedéktípust is-
merünk:

- a) acélmagu lövedék;
- b) nyomjelző lövedék;
- c) gyújtó lövedék.

Az acélmagu lövedéknél, mint neve is mutatja, az
ólommag egy részét acélból készült mag helyettesíti,
mely ugyanolyan alakkal bír, mint a lövedék külseje
és szintén hegyben végződik. Az acélmagnak az a
rendeltetése, hogy a lövedéknek a páncélba történő
becsapódásakor a külső acélköpeny eltorzulása dacára
se veszítsen átütő képességéből.

A nyomjelző töltényeknél a lövedék fenékrészébe
magnézium keveréket sajtolnak (súly 1—2 gr.), mely
a cső elhagyása után meggyullad. A lövedéket — mely
mint egy parányi izzó test repül tova — szemmel
igen jól lehet követni. Ennek a lövedékfajnak az az
előnye, hogy fölöslegessé teszi a felporzás megfigyelé-
sét (mivel a röppálya jól látható) és a mozgó harc-
kocsi vagy a repülő eltalálásához szükséges elébe-
tartás mértékének gyors megtalálását lényegesen meg-
könnyíti. E helyen megemlíthatjuk, hogy míg a mm.
lövedék súlya 10 gr., a 13 mm. nehéz géppuska löve-
dékének súlya 50 gr. a 20 mm.-s pedig 115 gr. A
nyomjelző töltény fényének színe piros, zöld vagy
fehér. A megvilágítási és a háttérviszonyok figyelembe
vételével a három szín közül a megfelelőet alkalmazzák.
Legtökéletesebb az amerikai hadsereg nyomjelző töl-
ténye, mely báriummal van töltve s pályája szabad
szemmel 1000 m.-ig követhető.

A gyújtólövedék szilárd halmazállapotú foszfort
tartalmaz. A foszfor a levegővel érintkezésbe jutva
meggyullad. A lövedék becsapódásakor az égő foszfor-
részek minden irányba széthullva igen erős gyújtóhatást
fejtenek ki és súlyos égési sebeket ejtenek.

A lövedéknél, annak szerkezete mellett, fontos sze-
rep jut a csapódó sebességnek (a lövedék sebessége
a becsapódó pontban). Minél hosszabb a röpidő, annál
kisebb lesz a csapódó sebesség, a legfontosabb köve-

*Az ellenszenv gyanus egy indulat. Mindig van
benne valami elismerése annak a fölénynek, amit az
ellenszenves alak gyakorol a megigézettre.*

Jókai.

A német birodalmi kancellária jubileuma. A birodalmi kancellária jubileuma alkalmával megkezdték az elhelyezésül szolgáló palota kibővítését. Hindenburg az alapkövetésnél.

telmény tehát az, hogy a kezdősebesség igen nagy legyen (1000—1200) m. (sec).

Ha a csapódó sebességet több különböző űrméretű nehéz géppuskánál azonosnak vesszük (1000 m. sec), akkor azt látjuk, hogy minél nagyobb az űrméret, annál nagyobb a lövedék átütő képessége. (Nehogy ez a megállapítás tévedést keltsen, megjegyzem, hogy a technika jelenlegi állása mellett az űrméret felső határa 30—40 mm. körül van).

Például:

- a 7.9 mm.-es lövedék 20 mm.-es páncélt üt át,
- a 13 mm.-es lövedék 35 mm.-es páncélt üt át,
- a 20 mm.-es lövedék 50 mm.-es páncélt üt át.

Ezek kísérleti eredmények és minden magyarázatnál érthetőbben mutatják az űrméret fontos szerepét.

A nehéz géppuska alkalmazása a harckocsi és a repülőgép elhárításánál főleg a tüzérség tehermentesítése szempontjából játszik nagy szerepet. A nehéz géppuskát és a löveget ilyen szempontból sem lehet azonban párhuzamba állítani, mert a megoldandó feladatok zöme mindkét harceszköznél más és más.

Míg a lövegnél az egyes lövés hatása (telitalálat esetén) igen nagy, addig a nehéz géppuska ugyanezt a hatást csak több találattal fogja elérni.

Csak röviden térek ki a nehéz géppuskák találati valószínűségének feltételeire, a harckocsik leküzdésénél.

Az erre vonatkozó szám adatok általában csak el-

méleti értékkel bírnak, de mégis egy bizonyos mértékig érzékeltetik e harceszköz értékét.

A találati valószínűséget főleg a következő tényezők befolyásolják:

1. A leküzdendő harckocsi el van-e ködösítve, illetve a látási viszonyok kielégítőek-e?
2. A harckocsit elhárító nehéz géppuska mily mértékben áll az ellenséges tüzérség tüze alatt.
3. A harckocsi szemben, oldalt vagy rézsut jön-e.
4. A harckocsi sebessége.

Ezt a többtalálatot azonban a nehéz géppuskánál megkönnyíti a nagy lögyorsaság (500—400 percenkint) és az aránylag könnyű kezelhetőség. Vagyis a nehéz géppuska a harckocsit annak felbukkanása után pár pillanat elteltével már tűz alá veheti. A találati valószínűség tekintetében némi támpontot nyújtanak az amerikai egyesült államok hadseregének kísérletei. Ezen kísérletek alkalmával megállapítást nyert, hogy egy nehéz géppuskaszakasz (két drb. 12.7 mm.-es Browning géppuska, jól kiképzett irányzók) 400 m.-en belül, kedvező látási viszonyok mellett a támadó könnyű harckocsik (14 drb.) 60%-át eltalálta, ezeknek felénél a találatok oly tömegesen érték a motort, a hajtószerkezetet és a kezelő legénységet, hogy ezeket a harckocsikat teljesen leküzdötték nyilvánították. (Harcban ezek a számok 1/3—1/8-ra csökkennek.)

A világháború utolsó évében a németek elkészül-

tek a 13 mm.-es nehéz géppuska modelljével és a lefolytatott kísérletek eredményei igen biztatók voltak. A békeszerződés következtében ezeket a kísérleteket beszüntették.

Az alábbi táblázat áttekintést nyújt arról, hogy milyen típusokkal kísérleteznek az egyes államok:

Allam	Típus	Ürméret	Lögyorsaság
Amerika	Browning	12.7 mm	500
Olasz	Fiát	..	
Cseh	Skoda	13 mm	
Dánia		20 mm	
Svájc	Oerlikon	10 mm	300

Mint már előbb említettük a nehéz géppuska két feladat megoldására van hivatva:

- a) leküzdeni a harckocsikat és
- b) elhárítani a repülőket.

A légi járművek nagy sebességüknél fogva csak rövid ideig vehetők tűz alá, mert néhány másodperc elteltével kirepülnek a nehéz géppuska tüzeinek hatáskörletéből. Tehát a repülőgépet a tüzelésre rendelkezésre álló rövid idő alatt a lehető legtöbb lövéssel csak az esetben áraszthatjuk el, ha a nehéz géppuska nagy lögyorsasággal (percenként 400—500 lövés) bír. A repülőgép eltalálásához szükséges elébetartás annál kisebb, minél nagyobb a lövedék kezdősebessége.

Tehát a légi célok leküzdésénél a nehéz géppuskával szemben a főkövetelmények:

- a) nagy lögyorsaság,
- b) nagy kezdősebesség.

A kimondottan repülőelhárítást szolgáló nehéz géppuskát különleges állvánnyal és irányzókészülékkel szerelik fel. Az állvány megkönnyíti a légi cél gyors megkapását és követését, az irányzókészülék pedig lehetővé teszi a repülőgép sebességének és haladási irányának megfelelő elébetartás alkalmazását.

A harckocsi elhárítására készült nehéz géppuska nagy ürmérettel és hosszú csővel bír. Lögyorsaság tekintetében a követelmények kisebbek.

Sulya nagyobb, kezelése nehezebb.

Egyes államok külön kísérleteznek a harckocsi és külön a repülőelhárító nehéz géppuskákkal, míg mások egy egységes típus megteremtésére törekszenek. A kitűzött cél mindkét esetben ugyanaz: olyan nehéz géppuskát szerkeszteni, melynek lövedéke ellen sem a harckocsi, sem a repülőgép páncélzata nem véd.

A harckocsinál a páncélvastagság növelésének szélső határa bizonyos mértékig ellensúlyozza a nehéz géppuska lövedékének átütő képességét. Ez a törekvés a repülőgépeknél csak részben lesz sikeres, mert az géppuska lövedékeinek páncélatütő hatása olyan nagy, hogy az ellen a repülőgép sebezhető részeit megfelelően méretezett páncél alkalmazásával aligha sikerül megvédeni.

Az eddig ismert típusok közül a legtöbb adat az Oerlikon nehéz géppuskára vonatkozóan áll rendelkezésünkre. Ez a nehéz géppuska, melyet a svájci Oerlikon gyár szerkesztett, a kísérletek alkalmával felmutatott teljesítményeinél fogva sűrűn szerepel a szakirodalomban és a közel jövőben még sokat fogunk

róla hallani. Lövedékének páratlan átütő képességénél fogva könnyű és nehéz harckocsik leküzdésére kiváló eredménnyel alkalmazható. A kísérletek eredményeinek elbírálásánál figyelembe kell vennünk, hogy azokat lötéri kipróbálások alkalmával érték el. Harcban a találati valószínűséget és a harcászati alkalmazhatóságot, hol előnyösen, hol hátrányosan a harctéri tényezők tömege befolyásolja, mégis ezek a kísérletek az Oerlikon géppuska értékének megítéléséhez fontos támpontot nyújtanak.

Sulya 150 kg., kocsizható, málhás állatokon szállítható, ott pedig, ahol az ellenséges tüzhatás vagy a terepviszonyok miatt ez a szállítás nem lehetséges, egységekre szétszedve, 6—8 fő által hordsaroglyán a kezelők által továbbítható.

Lögyorsasága percenként 300 lövés. A töltények elhelyezése tárukban (15 drb) vagy fémhevederben (30—50 drb.) történik. A lövedék sulya 180 gr. kezdősebessége 650 m/sec. Kétféle lövedékfajjal látták el. Robbanó gránátja főleg repülőgépek leküzdésére alkalmas, míg acélmagu lövedéke harckocsik lövetésére szolgál. Az acélmagu lövedék a jelenlegi legerősebb páncélt 250 m.-en 25 mm., 700 m.-en 15 mm. vastagságban üti át. A gyár a múlt évben módosításokat végzett a nehéz géppuskán. Az új modell lövedékének kezdősebessége 800 m/sec. 500 m.-re 30 mm.-es páncélt még átüt.

A francia Hotchkiss nehéz géppuska 13.2 mm.-es, lövedéke 52 gramm sulyu vagy acélmaggal, vagy nyomjelző. Kezdősebesség 800 m/sec. Légi célok ellen 3 km.-ig hat. Lövedéke a chróm nikkel acélból készült páncélt 100 m.-re 20 mm. vastagságban simán átüti. A töltények 15—25-vel vannak tározva: ezeknek ráhelyezése az adogatóra meglehetősen időt rabló, ezért az elméleti 450 lövés percenként kb. 250-re csökken. A legnagyobb lőtávolság 7 km.

Az angol Farquhar nehéz géppuska 12.7 mm.-es, sulya mindössze 17 kg. (a francia Hotchkiss kb. 150 kg.), villaállványról tüzel, úgy légi járművek, mint harckocsik ellen. Kezdősebessége 850 m., a lövedék sulya 50 gramm.

Az olaszok kísérleteznek egy 14 mm.-es nehéz géppuskával is. Lövedékének sulya 60 gramm, kezdősebessége 1000 m/sec. Legnagyobb hatótávolság 5 km. Nickel acélpáncélt 1000 m.-en állítólag 20 mm. vastagságban átüt.

Tudomásunk szerint nehéz géppuska-század eddig egyetlen hadseregben sincs rendszeresítve. E tekintetben a legelőrehaladottabb Amerika, ahol kísérleti osztatokkal a kipróbálások már hosszú ideje folynak.

A nehéz géppuska-század a korszerű gyalogezred közvetlen alakulása. Parancsnoki rajra, 2—3 szakaszra, század löszerlépcsőre és századvonatra tagozódik. A szakaszok 2 nehéz géppuskából állanak. Löszerkiszabot a századnál nehéz géppuskánként 10.000—15.000 drb. töltény, szállítása járműveken történik.

A század állománya kb. 5 tiszt, 138 legénység, 19 jármű, 41 ló.

A nehéz géppuska lövedékének nagy átütőképessége arra készítette a harckocsi szerkesztőket, hogy a harckocsik páncélzatának vastagságát növeljék.

Olvasunk kísérletekről olyan harckocsikkal, melyek 100 mm.-es homlokpáncéllal bírnak. Ezeknél a hatalmas suly lényegesen csökkenti a mozgékonyt, szállításuk körülményes a hidak korlátolt teherbíró képessége következtében, úgy hogy ezt a megoldást aligha lehet sikert ígérőnek nevezni.

Angliában egy emlékfasort állított fel az egyik ezred. Minden fácska egy-egy, az ezredből elesett hős nevét viseli.

Bűnösök menedéke a régi világban.

Irta: báti **BERKÓ ISTVÁN** ny. ezredes.

Mindenki tudja, hogy a csendőri szolgálat nemcsak nagy testi fáradsággal jár, hanem körültekintést, lélekjelenlétet, feszült figyelmet és gyors ítélőképességet igényel, tehát eredményes működését a törvénynek is elő kell mozdítania. A csendőrt szolgálatának teljesítésében semminek sem szabad akadályozni; minden utnak és módnak, ami a törvényes rend, az emberies érzés és a következetes gondolkozás határain belül a kitűzött feladat megoldására kínálkozik, a csendőr számára nyitva kell állani. Bár a csendőrség működésének hatásköre például a rendezett tanácsu törvényhatósági joggal felruházott városok területére nem terjed ki, bizonyára helytelen volna, ha valamely gonosztevő üldözésénél a csendőröknek meg kellene állniok, ha a menekülő az ilyen város területére ér. Valaha nem így volt.

A közbiztonság őreinek a régi időkben sok olyan akadállyal kellett megküzdeniök, amelyek legkevésbé sem a célravezető gyakorlatiasságon, hanem inkább előítéleteken, elavult nézeteken vagy már létjogosultságukat veszített, azonban még érvényben maradt törvények szörszálhasogató magyarázatán alapultak. A mai csendőrök szolgálatát valaha a vármegyék pandurjai és

a városok hajdui látták el, akiknek hatásköre kizárólag az illető megye vagy város területére terjedt ki. Így aztán megtörténhetett, hogy a pandurok által üldözött gonosztevő, az ő szemükláttára a szomszéd megye területére átszökve, nyugodtan leheveredhetett és az üldözők szemébe nevetgetett, mert azok a törvény értelmében az idegen megye területére szolgálatilag nem léphettek fel. Avagy például Budának és Pestnek 1873-ban történt egyesítése előtt a városi hajduk csakis a hid közepéig üldözhatték a csirkefogót. Amíg pedig a megye határán vagy a pest-budai híd közepén megállani kényszerült üldözők a szomszéd közbiztonsági közegeket az üldözés átvételére felhívták, addig még a csigalassúsággal igyekvő bűnösnek is bőven maradt ideje, hogy elmeneküljön. Gyors lábu vagy lovon menekülő gonosztevő ilyen módon akár az egész országon is végigszáguldhathott, sőt külföldre menekülhetett, ha egy kis leleményesség és ügyesség lakozott benne.

A közbiztonsági közegek azonban a maguk területén sem tevékenykedhettek szabadon, mert itt is lépten-nyomon legyőzhetetlen akadályokba ütköztek. Régi törvények ugyanis egyes helyeket ugynevezett »menedékjoggal ruháztak fel, amelyeket egykoru latin kifejezéssel »asylum«-nak hívtak; s ha az üldözött ilyen asylumba menekült, akkor nem volt szabad őt elfogni addig, amíg az erre vonatkozó törvény szerinti eljárás azt meg nem engedte. Asylumok voltak a templomok, kolostorok, zárdák, kórházak, iskolák, paplakok és minden egyéb olyan ájtatos hely, amely Isten szolgálatára

Fritz von Opel rakétaautójával a berlini Avus pályán starthoz áll. A rakétaautó hátsó részében látjuk a kipuffogókat, ahova a rakéták kerülnek.

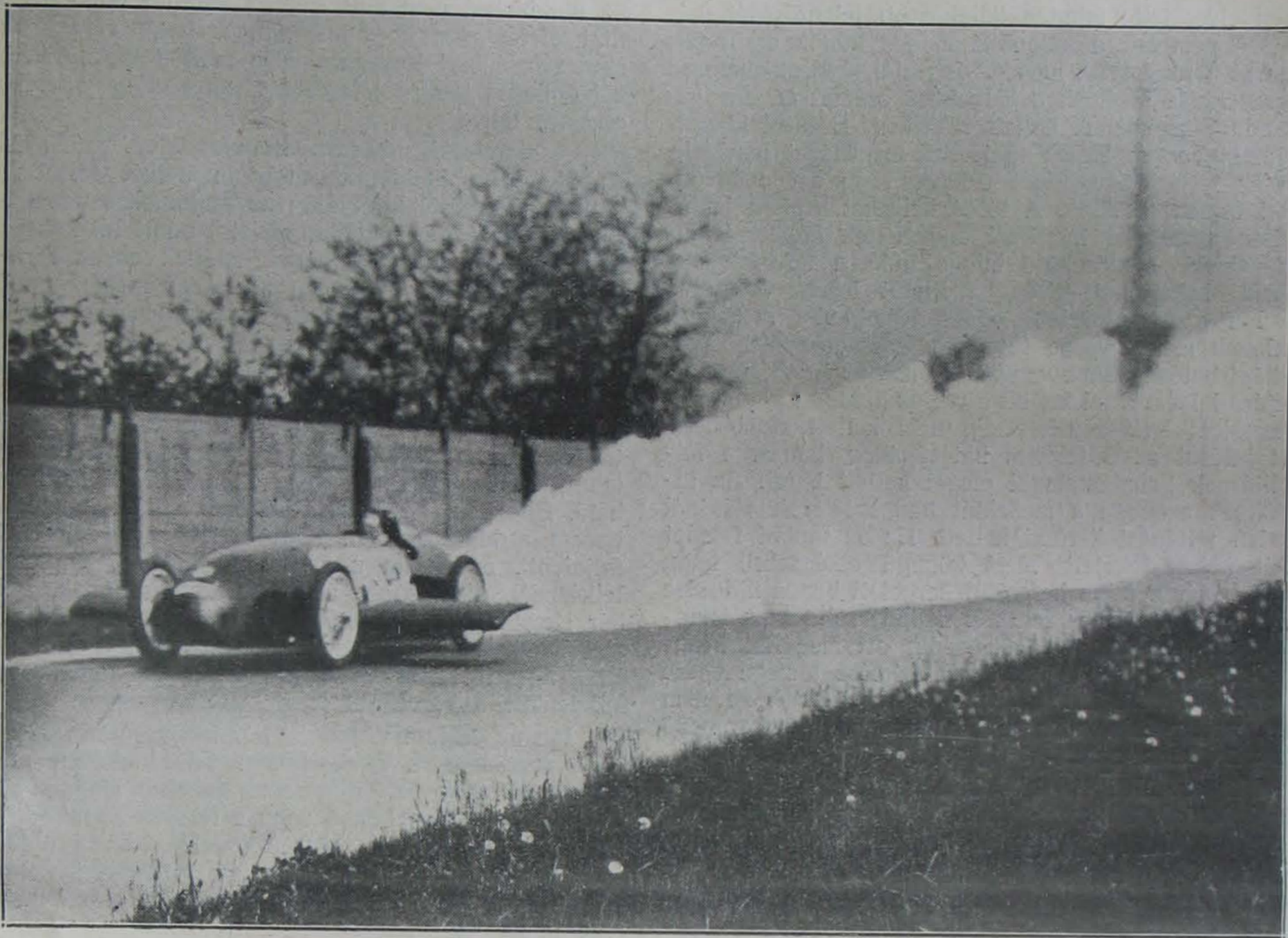
volt rendelve, vagy amelyben Isten szolgálói, vagyis a papok és apácák laktak vagy működtek. Ide tartoztak azonkívül az idegen követek lakásai is.

Az asylum törvényét még a középkorban az egyház kezdeményezésére hozták abból a célból, hogy az akkori idők véres és embertelen igazságszolgáltatásának kegyetlenségeit enyhítsék. Mert a régi évszázadokban nemcsak a már bebizonyított bűntettek megtorlása ment néha minden képzeltet felülmuló kegyetlenséggel végbe, hanem a vallatásoknál is olyan eszközöket alkalmaztak, hogy a gyanúsított a pokol kínjait szenvedte át, sőt gyakran a pribékek keze közt lehelte ki lelkét. Azt pedig tudjuk, hogy előfordulhatnak esetek, amelyekben bár minden gyanuok valakinek bűnössége mellett szól, a valóságban mégis ártatlan az illető. Ezt az ártatlanul való szenvedést is meg akarta akadályozni az egyház az asylum törvényével, amelynek értelmében az odamenekült üldözött csakis olyan esetekben volt kiadandó, ha bűnösségét a bíróság már megállapította, szóval, ha az illető a reája már kirótt büntetés elszívása előtt szökött meg. Ha azonban bűnössége bár nem volt még bíróilag megállapítva, de azért valóban olyan cselekedet terhelt a lelkét, amelyért halál vagy testcsontítás járt, akkor ezektől a súlyos büntetésektől megszabadult és ezeknél enyhébb büntetésben kellett őt részesíteni, ha az asylumba sikerült jutnia, vagyis egykoru kifejezéssel élve »menedékre futnia«.

Az említett helyeken kívül bizonyos tekintetben

menedéket nyújtottak a szabad királyi városok is. Ha az üldözött ilyen városba menekült, akkor a város törvényei szerint ítélkeztek felette, lévén abban az időben minden szabad királyi városnak ugynevezett pallosjoga, vagyis az ítélkezéseknél élet és halál fölött való korlátlan hatalma. Miután pedig a városi polgárság az igazságszolgáltatás terén kiváltságokat élvezett, a büntetőtörvényei is enyhébbek voltak, mint azok a törvények, amelyeket hasonló esetekben a nem városi lakosokkal szemben alkalmaztak.

A régi időkben sok templom, kolostor és egyéb ájtatos hely, valamint sok olyan, néha bár parányi, de mégis szabad királyi város feküdt elszórva az országban, amelyek a menekvő bűnösnek eszerint menedéket nyújtottak. A sűrűbben lakott helyeken, például a Felvidéken vagy a Dunántúlon alig kellett néhány kilométernyi utat megtenni, hogy templomra, kolostorra, iskolára vagy városra akadjon az ember. El lehet képzelni, hogy a rakoncátlan emberek a törvénynek a menedékre vonatkozó rendelkezéseit a maguk érdekében mennyire kihasználták és ennek következtében igen sok sötétlelkű gonosznak sikerült a különben nagyon is megérdemelt súlyos büntetés helyett enyhébb büntetéssel szabadulni. Ennek pedig természetes következménye az volt, hogy a gonosztettek nagyon elszaporodtak; mert hiába voltak szigorú törvények a bűnök megtorlására és a bűnözéstől való elrettentésre, ha a valóságban a gonosztevőknek csak egy része ellen lehetett érvényesíteni azokat és sokszor éppen az me-

A rakétaautó egy erős tűzsugár kilövése után sűrű füstfelhőt visszahagyva, szédületes iramban kétszer körbeszágul a pályán. A rakétaautó két oldalán látható szárnyak éppen az ellenkező célt szolgálják, mint a repülőgépek szárnyai. Ezek akként vannak szerkesztve, hogy a légnyomás a gépet nem felemeli, hanem lenyomja s így az autó felborulását meggátolja.

nekült meg a büntetés megérdemelt fokától, aki egyébként a legsúlyosabban rászolgált arra.

Mária Terézia királynő 1752-ben rendeletileg szabályozta az asyllumokba menekültekkel szemben követhető eljárást. Azonban ezt a rendelkezést birodalmának egyes helyein különbözőképen értelmezték s így 1775-ben újabb intézkedés vált szükségessé, amely minden kétséget kizáró módon meghatározta a menedékjog alkalmazását. Az új rendelkezés szerint az Istennek szentelt helyek menedékszolgáltatása alól kivétettek az alábbi bűnökkel terhelt gonosztevők:

- a) az Isten fölségének megsértői,
- b) az istenkáromlók,
- c) akik templomban vagy temetőben gyilkosságot követtek el,
- d) a templomrablók,
- e) a szándékos gyilkosok,
- f) az utonállók,
- g) akik éjnek idején a földek termését elrabolják vagy elpusztítják,
- h) az orgyilkosok, és pedig úgy a tettesek, valamint a felbujtók és a bűnsegédek,
- i) a felségsértők,
- k) az államhatalom ellen összeesküvők és lázadók,
- l) a hazaárulók és ennek a súlyos bűnnek minden részesei,
- m) a pénzhamisítók,
- n) a pecsétnyomók meghamisítói,

o) azok, akik az okmányok pecsétjét vagy a hivatalos adósságleveleket utánozzák,

p) akik embereket, kutakat, vizeket vagy leelőket megmérgeznek,

q) a gyújtogatók,

r) akik tüzvészt, szárazságot, áradást, hajótörést vagy egyéb hasonló esetet rablásra használnak fel,

s) akik a hivatalos pénztárakat kirabolják vagy azokból sikkasztanak,

t) az angyalcsinálók és azok, akik ebben közreműködnek,

u) a kerítők,

v) akik az itt felsorolt bűnök valamelyike miatt elítélve a börtönből megszöknek,

x) akik hamis bukásban bűnösök,

y) a csempészek,

z) a katonaszökevények és végül azok, kik valamely közhivatalnokot hivatalában megölnék vagy megsebesítenek.

Erdekes, hogy a menedékjog alól kivett bűnösök száma éppen annyi volt, mint amennyi betűje az abc-nél van. S ha végigolvassa az ember, szinte gondolkozóba esik, vajjon lehet-e még valami súlyos cselekedet, amely ebbe a hosszú bűnlajstromba bele ne tartozna. Apróbb vétségekért, amelyeket ma talán nem is büntetnek valami nagy szigorral, néha talán eszébe sem jutott valakinek, hogy menedékre fusson; így Mária Terézia rendeletével az asyllum tulajdon-

képen elvesztette minden különösebb jelentőségét.

De nemcsak a különféle súlyos bűnök elkövetőit vette ki a rendelet a menedékjog alól, hanem alaposan megszorította azoknak a helyeknek számát is, amelyeket eddig asylumnak kellett tekinteni. Ezentul kizárólag az olyan templomok nyújtottak menedéket, amelyekben az Oltári Szentséget őrizték vagy azt a hívőknek kiosztani szokták. A többi helyeket asylum tekintetében a polgári házakkal egyenlőnek kellett tekinteni, ahová a menekülő bűnös után a közbiztonság emberei behatolhattak és az illetőt letartóztathatták.

Ha azonban valaki olyan templomba menekült, amelynek menedékjoga továbbra is megmaradt, akkor a világi hatóságoknak vagy a bírónak az illető templom előjáró lelkészét fel kellett hívni az üldözött kiadására; a templom lelkészének pedig nem kellett előbb kérdést intézni az ő felettes hatóságához, hanem a felszólításnak haladéktalanul eleget kellett tenni. Az üldözőknek azonban a menekült bűnös letartóztatásánál minden feltűnést kerülni kellett. Ez az utóbbi feladat kicsit nehéz lehetett, mert könnyű elképzelni, hogy például már a falun keresztül kergetett bűnös üldözése sem mehetett minden feltűnés nélkül; s ha az a templomba befutott, az üldözők pedig ott megállni kényszerültek, akkor a kíváncsi nép bámész tömege egész biztosan odasereglett és leste az eseményekben nem igen gazdag falu számára látványosság számba menő elfogatás kimenetelét.

Ha az üldözött kiadatása megtörtént, akkor a világi hatóságnak vagy bíróságnak egyedül csak azt kellett megállapítania, vajjon a bűn, amelyet az illető elkövetett, a fent felsorolt bűnesetek közé tartozik-e, s ha igen, abban az esetben az igazságszolgáltatásnak szabad folyást kellett engedni. Ha pedig nem ilyen cselekmény miatt üldözték az illetőt, akkor a templomba vissza kellett vinni s ebben az esetben a további eljárás már a menedékjog alapján történt s az esetleges büntetés is természetesen enyhébb lett.

A királynő rendelete egyben szigorúan megtiltotta, hogy menedéket kereső bűnöst bárki, bármely oknál fogva is elrejtse vagy szökésében tovább segítsen. Ennek különös hangsúlyozására egyébiránt szükség volt, mert a nép, különösen az Alföldön, nagyon hajlott arra, hogy a betyárokat vagy a szökött katonákat rejtegesse. A betyárok rejtegetésének oka vagy az orgazdaság volt, vagy pedig a félelem attól a bosszútól, amelyet az üldözött betyár cimborái álltak volna azokon, akik pajtásukat pandurkézre juttatják. A szökött katonák iránt pedig általános volt a részvétel s azokat mindig ártatlanul szenvedőknek tartották, noha némelyikök csöppet sem volt ártatlanabb, mint az utonálló betyárok.

A rendelet lelkiismeretes és pontos betartása ellen vétő hatósági közegekre és lelkészekre nemcsak a mulasztásból eredő károk megtérítése, hanem még súlyos pénzbüntetés is várt; egyben minden hivatalos személyiség kötelességévé tétetett, hogy alárendeltjeit kellőképpen kioktatva a helyes eljárásra szorítsa.

Az asylumok ügyét ezzel tehát rendezték. Azonban, ugylátszik, még mindig maradtak némely tekintetben kétségek és pedig a katonaság részéről. Ugyanis a katonaszökevényekre vonatkozólag érvényben volt egy rendelet, amelyet azért adtak ki, hogy a szökött katonák kézrekerítését előmozdítsák. Ez a rendelet különbséget tett az olyan szökevények között, akiket maga a katonaság fogott el és az olyanok között, akiket polgári egyének juttattak a katonaság kezére.

Az utóbbiakat nem volt szabad halállal büntetni, ami által elejét akarták venni annak, hogy valaki lelkiismeretfurdalást érezzen amiatt, mert a szökött katonát a katonaság kezére játszotta s így esetleges halálának okozója lett.

A legfelsőbb udvari haditanács tehát, amely abban az időben a hadügyminisztérium helyét töltötte be, előfordult esetből kifolyólag az asylumokra vonatkozólag még az 1775. évben rendeletet adott ki a magyarországi vezénylő tábornoknak, akinek akkor Pozsony volt a székhelye. Ebben a rendeletben megmagyarázta, hogy az asylum joga a katonaszökevényekre már nem áll fenn, tehát hiába fut a szökött katona valamely templomba. Azonban, ha üldözői szemeláttára mégis oda menekülne, az új rendelet értelmében amugy is ki kell őt szolgáltatni és ilyen esetben olyannak tekintendő, mintha a katonaság egyebütt fogta volna el; tehát, bűnösségéhez mérten, akár halállal is büntethető. Ellenben, ha nem az üldözők jöttek a nyomára, hanem a lelkész maga adja őt át vagy rejtekhelyét feljelenti, avagy ha a szökevény maga jelentkezik a lelkésznel, aki azután átadja a katonaságnak, akkor, bár legyen nagy a bűne, halálbüntetéssel sújtani mégsem lehet. Ugyanigy kezelendők továbbá a föld népe által feltartóztatott és a katonaságnak átadott vagy feljelentett szökevények is.

Igy az asylum védelmét, bár megszüntette az uralkodó rendelete, a gyakorlatban tulajdonképpen mégis megmaradt azokra a katonaszökevényekre, akiknek sikerült anélkül a templomba vagy a lelkészhez menekülni, hogy üldözői tudtak volna róla. De ha az üldözők szemeláttára akart a templomban menedéket keresni, akkor bizony nem mentette meg semmi sem a szigorubb büntetéstől.

Ma az asylumok törvénye persze már nem áll fenn. Az igazságszolgáltatás eszközei is sokkal emberesebbek, mint amilyenek a középkorban, sőt még a későbbi századokban is voltak. A bűnös egyformán veszi el méltó büntetését, akárhol kerül kézre s az igazságszolgáltatás sem tesz különbséget a városi vagy a nem városi lakosok között. Igy a közrend és a közbiztonság öreinek akadálytalanabb a dolga, mint régente volt s nem kell a már kezükben tartott gonosztevőt futni engedni csak azért, mert a régi világból esetleg véletlenül megmaradt elavult törvény helytelen alkalmazása módot nyújt arra, hogy a gonosz megmeneküljön.

Az ilyen régi dolgokat olvasva pedig emlékezünk arra, hogy nem szabad mindjárt mosolyogni, ha a letűnt századok mai szemmel naivnak és ügyetlennek tartott intézményeiről van szó. Azok a régi elődök is bizonyára voltak olyan ügyes és leleményes emberek, mint mi vagyunk, csak hogy az eszközök és a körülmények voltak nehezkesebbek azoknál, amelyekkel és amelyekben mi most élünk.

*

Minden tudomány, minden mesterség e világon, magában elég egy ember idejére és tehetségeire. Innen aki egyben halad, nem aki sokban indul, lehet nagy s világ jóltevője. Az universal-geniek előttem olyanok, mint amely bajnokok elindulván Olympia fővényén pályát futni, széjjel futkosnak a cirkuszban, anélkül, hogy csak egy is haladna a cél felé s pedzené a diadalmat.

Fáy András.

Portyázás.

Gyulafehérváron közel kétszáz ezer erdélyi román paraszt gyűlt egybe, hogy tiltakozzanak a regát kiszípolozó uralma ellen. Az egybegyűltek ugyanazok voltak, kik az összeomlás után 1928 őszén idesereglettek, hogy kimondják elszakadásukat a magyaroktól, hogy kivonják magukat a magyar iga alól, — hogy egyesüljenek testvéreikkel. Ugyanazok, kik csakhamar erre mámoros örömmel koronázták meg ugyanott Nagyrománia királyát, ki nekik majd — úgy remélték — a zsarnokság földjét paradicsommá változtatja. Azóta mintegy 10 év telt el s megjött a nagy kiábrándulás. A legélesebb, legkirívóbb formákban ütközött ki az a nagy különbség, amely Erdély és Ó-Románia között szellemi, politikai és gazdasági tekintetben fennállt. Erdély minden téren messze magasan felette állt a még teljesen primitív, félig barbárnak mondható államnak. Az uralom azonban azok kezében volt és van, kik »odaát«-ról valók s akik önkormányzatról, autonómiáról hallani sem akarnak. Ezek a regátbeli románok, nem tudván felemelkedni arra a magaslatra, ahol Erdély népe áll, úgy akarják egyszerűen megoldani a kérdést, hogy az állami és magánéletnek mindenféle és mindenfajta megnyílvánulásában lerántani igyekeznek a maguk nivójára az elszakított területek lakosságát. Ez ellen tiltakozik, lázadozik most Erdély földművelő népe. A paraszttömegek a gyűlés után Gyulafehérvárról Bukarest felé indultak azzal a céllal, hogy akaratukat kikényszerítsék. A lépés kétségen felül forradalmi volt. A román kormány által Gyulafehérvár körül koncentrált erő meg tudta ugyan akadályozni, hogy ezek a tömegek a Kárpátokon túlra jussanak, de a sebek nyitva maradtak. A tíz esztendő Erdély lakosságának jogfosztáson, korrupción, megaláztatáson kívül nem hozott semmit. Vajjon, ha most tartanák meg az 1918. évi gyulafehérvári kongresszust, vajjon akkor is oly lelkes örömmel szavaznának-e az erdélyi románok a magyaroktól való szakadás mellett!? — Alig hiszem.

*

A történelemben lapozgatva sok oly érdekességre lehet rábukkanni, melyek furcsák, nevetségesek, érthetetlenek előttünk. Azt hittem azonban, hogy ezeknek az előttünk lehetetlenségeknek látszó történelmi felfedezésére évezredek, évszázadok, de legalább is hosszú évtizedek kellene. Tévedtem. A történelmi távlat ma már kevésbé játszik szerepet. Márol-holnapra történnek elképesztő csodák, amelyek egyszer szomoruiáték színpadává, máskor tingli-tangli brettlivé változtatják a világot. A szovjetkormány, mely rövid egy-két év előtt nemcsak a cári családot gyilkoltatta le, de kivégeztetett embereket, kiknek tenyere nem volt eléggé kérges ahhoz, hogy proletárnivoltukat igazolja, — most vendégül látott egy királyi párt. Az afgán uralkodót, Amanullahot feleségével. Tiszteletükre nagy ünnepséget rendeztek és egy fényes bált is, melyen csak meghívott vendégek vehettek részt. A zenét jazz band szolgáltatta. A Kreml falán ezalatt pajzánkodva, kacérkodva libegett-lobogott a vörös lobogó. Micsoda idők! Mintha nem is a keresztberakott sarló és kalapács meg az ötágu szovjetcsillag, de mintha a Bourbonok cimere diszította volna. A Kreml mintha Tuillériákká, — 1928 pedig, mintha 1789-é változott volna.

*

Beszélhetünk egyszer megint a futballról. Régen nem portyáztunk azon a négyszögletes, tribünökkel körülzárt gyepen, ahol a mai idők legnagyobb harcait vívják. Két válogatott mérkőzést játszottak le a közelmúltban. Egyiket a csehek, másikat az osztrákok ellen. A csehek ellen bár bizakodók, de nem elbizottak voltunk, — győztünk 2:0-ra. Az osztrákokkal szemben azután, erre a győzelemre fel, már csak azt latolgattuk, hogy vajjon 6:0-ra e avagy csak 3:0-ra győzünk. A meccs vége pedig az lett, hogy mikor a bíró lesipolt, 5:5-re állottunk és — ezt egybehangzóan állapították meg közönség és futballisták — örülnünk kellett, hogy vége a meccsnek és hogy az eredmény »csak« döntetlen. Hivatalos és félhivatalos sportkörökben volt megint téma és téma. De még több pojon. Az emberek pofozkodtak a pályán, hogy kit kellett volna a válogatott csapatból kihagyni és pofozkodtak még akkor is, amikor a zsujolt villamosokon a Nagyköruttra kiértek, hogy kit kellett volna beválasztani. Sportbeli oldalait annyira megvilágították ennek a két meccsnek az ujságok, hogy én ujat mondani itt úgy sem tudnék. Legfeljebb azt, — ez azonban nem tartozik szorosán a labdarugás sportjához — hogy anno 1918 ha csak tizedrész annyi okosságot, tudást, taktikát, küzdeniakarást mutattunk volna fel, mint a magyar-cseh mérkőzésen, ha a közönség csak századrész annyi lelkesedést öntött volna a »csukaszürké«-be, mint a válogatott meggypirosakba, — akkor ez az 1918-as szomorú őszi meccs nem végződhetett volna olyan kijejezhetetlenül szomorúan.

*

Viszont: Az osztrák meccsnél megállapítottam, hogy tradíciókhoz, nemzeti örökünkhöz nem lettünk hűtlének. Páratlanul konzekvensek maradtunk, miként lehet ellenfeleket lekicsinyelni. Ennek eredménye a párisi olimpiáson 3:0 volt az egyiptomiak javára, most 5:5-ös döntetlen, de valamivel előbb, 1241-ben a tatárjárás, Várnánál a király és egy hadsereg elvesztése... De most már azután futballrajongó olvasó bajtársam méltán és joggal fakadhat ki: »Mi köze mindehhez a futballnak? — Sok! Az, hogy a gyöpes sportmezőn ugyanazok az erkölcsi tényezők döntik el a harcot, mint amelyek nemzetek történelmének alapjait írják tele.

*

Három diákot — mind a három még éretlen gyermek — állítottak a románok hadtörvényszék elé kémkedéssel vádolva. Egy fővárosi tisztviselő agyonlőtte magát, mert nem kapott román vizumot, nem láthatta apját halálos ágyán és nem vehetett részt a temetésén sem. Egy évi börtönre ítélték a csehek egy magyar tanítót, aki szüleit ment meglátogatni a megszállt Felvidékre. Sulyos volt a vád ellene. Az, hogy: levante-oktató. Három másik magyarnak, kiket kémkedéssel gyanúsítottak, most emelte fel büntetését a Tábla hat havi börtönről három évi jegyházra. A vádat bebizonyítottak tekintették, mert egyik a vádlottak közül levante, a másik kettő pedig cserkészszervezetek tagja. Mindez egy napi hiranyag. Ha mindezen és hasonló híreket 1918 óta valaki gyűjtötte volna, most egy gyűjteménnyel rendelkezne, mely a legsötétebb középkor ököljogának korát is megszégyenitené. Ezek az esetek az utóbbi időkben mind egyre jobban szaporodnak. A vigasztaló csak az bennük, hogy ezek a hírek erősen emlékeztetnek arra, amikor valaki vesztét érezvén, önkivületi dühben toporzékol, tör, zúz, amíg végre is rákerül — a kényszerzubbony.

Figyelő.

A mi hőseink.

DÁVID ANDRÁS tiszthelyettes.

A háborút megelőző években a kassai kerületnél szolgált. Ennél a kerületnél érte a mozgósítás is. A mozgósítás alkalmával azonnal harctéri szolgálatra jelentkezett, de a mozgósítással a csendőrségre hármlott nehéz munka s a gyenge létszámviszonyok miatt kérése nem volt teljesíthető.

Dávid András tiszthelyettes.

Kivánsága csak 1914 novemberében teljesült, amikor a III. hadsereg hadtáparancsnokságához osztották be, mint tábori csendőrt.

November 21-én vonult be és 1915 március hó 1-én teljesített szolgálatot ebben a beosztásban. Innen a m. kir. 20. honvédhadosztályhoz került s itt szolgált megszakítás nélkül egészen a háború végéig. Dávid tiszthelyettes a hadosztálytörzsnél a szó szoros értelmében »mindenes« volt. Harcolt, parancsokat közvetített, kalauz szolgálatot teljesített, vonatot kísért, sebesülteket szállított, a rendre vigyázott s hogy milyen eredménnyel, azt a sebesülési érmen kívül öt kitüntetés igazolja. Elöljárói mint kiválóan vitéz, minden tekintetben megbízható, fáradhatatlan tevékenységű, minden körülmények között használható altisztet jellemzik.

Az I. osztályu ezüst vitézségi érmet az egyik isonzói csatában szerezte. Amidön ugyanis az olaszok Görz városát megszállták, a minden tartalékatól megfosztott 20. hadosztálynak erősítésre lévén szüksége, a hadosztály törzsszázadát dobták a veszélyeztetett jobbszárnyon harcba. Dávid tiszthelyettes az előző harcokban szétszórta csapatok katonái közül több mint egy szakaszra valót gyűjtött össze s vezetett a rajvonalba fejlődött törzsszázadhoz. Azután, mivel a kis csapatot tisztek vezették, mint csatár küzdött a Merna mellett váratlanul támadó ellenséges lovasság ellen és pedig oly hőiesen, hogy példáján a többiek is fellelkesedve a lovasrohamot véresen visszaverték.

A II. osztályu ezüst vitézségi érmet 1916 áprilisában érdemelte ki. A Valona völgyből Kolicsi község irányában vezető keskeny serpentin uton kísért éjjel egy löszert és élelmet szállító vonatoszlopot. Az ellenséges tüzérség észre-

vette s erős tüzzel zavarta meg a vonatot. A menekülni akaró kocsisok közt vaskézzel rendet csinált s veszesség nélkül vezette a vonatot rendeltetési helyére.

1916 februárjában erős ellenséges ágyútüzben két súlyosan sebesült bajtársát elsősegélyben részesítette s gondoskodott biztos helyre való szállításukról. Közben srápnelszilánktól maga is megsebesült. Önfeláldozó és vitéz magatartásáért a bronz vitézségi érmmel tüntették ki.

Több mint négy évi háborús szolgálata alatt kérdelemte még Dávid tiszthelyettes a koronás ezüst és koronás vas érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján s ezáltal egyike lett a legszebben dekorált magyar csendőröknek.

CSENDŐR LEKSZIKON.

90. Kérdés. Egy magánszemély véletlenül szemtanuja lesz annak, hogy valaki egy folyó vizébe fullad. Mentő kísérleteket is tesz eredménytelenül. Hatóságnak azonban nem adja tudtul az esetet, úgy hogy a csendőrök csak később, akkor értesül a halálesetről, mikor azt a vizbefut hozzátartozói jelentik a hatóságnak. Büntetendő mulasztást követett-e el a szerencsétlenség szemtanuja azzal, hogy a hatóságnak nem tett jelentést?

Válasz. Nincsen olyan jogi szabály, amely magánszemélyeket ilyen esetben bejelentő kötelezettséggel terhelne meg, sőt a Bp. 88. §-a ilyen esetekben a kir. ügyészségnek való bejelentés kötelezettségét kifejezetten a rendőri hatóságokra és közegekre rója.

91. Kérdés. A tettes egy szolgálatban levő csendőrről beszélgetvén, panaszkodik a súlyos adók miatt s azt állítja, hogy az állam az adókkal mindenről leszedi tejjelt és veszélyezteti a lakosság megélhetését. Nagy a nyomoruság mindenütt — mondja — éheznek a lakosság s hogy kenyere legyen, utolsó háromját is kényszerül eladni. Majd a következő kijelentéseket teszi: »Az 1918—1919-iki forradalmaknak is hasonló nélkülözések voltak az előzményei, de különösen annak köszönhetőek ezek a forradalmak, hogy a katonatisztek a legénység részére rendelt élelmiszer javát maguknak tartották meg s amíg a tisztek dözsöltek, a legénység koplalt«.

Alkalmasak-e a tettes szavai az állami és társadalmi rend erőszakos feljorgatására irányuló izgatásnak vagy más büncselekménynek megállapítására? Mi a járőr helyes eljárása ilyen esetben? Megokolt-e a tettes elfogása?

Válasz. Mérlegelve a tettes kijelentéseit és a kijelentéseknek következményét, nem lehet állítani, hogy a tettes kijelentéseivel az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatását vagy megsemmisítését, különösen valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának erőszakos uton való létesítését követelte vagy erre valakit felhívott volna, ennél fogva az 1921. : III. t. c. 5. §-a első bekezdésének ezek a lehetőségei, mint az elkövetés cselekményei, nem jöhetnek szóba. Az elkövetés ama cselekményére pedig, hogy a vádlott kijelentéseivel izgatott az erőszakos felforgatásra, jogilag azért nem lehet következtetni, mert ezek a kijelentések megfelelő körülmények között (pl. elkeseredett, kisebb értelmiségű gyülekezet gyülekezet jelenlétében) alkalmasak ugyan a rendforgató készség felkeltésére, de alkalmatlanok akkor, ha ezeket valaki bizalmasnak tartott beszélgetés közben, mindössze két csendőrségi személy jelenlétében teszi, amikor sem maguk az egyes kijelentések, sem ezeknek egésze nem tüzel föl, nem ingerel, legfeljebb éles bírálatra készítenet vagy jogos felháborodást vált ki. Emellett a tettes egyéniségének elemzése után az is kérdéses lehet, gondolt-e

arra, hogy kijelentésével izgat, belátta-e, hogy beszédje az adott viszonyok között esetleg alkalmas lehet arra, hogy az állam és társadalom rendje ellen másokat felizgasson.

Ily körülmények között tehát azt kell mondanunk, hogy adott viszonyok között a tettes az 1921:III. t. c. 5. §-ába ütköző izgatás vétségével alaposan nem gyanusítható.

Ellenben bizonyos, hogy a tettesnek a háboruban szolgálót teljesítő katonatisztekre vonatkozó tényállásai olyanok, amelyek valóság esetében a katonatisztek ellen bünvádi eljárás megindításának okai lehetnek s őket közmegvetésnek tennék ki. Ezért ezek a kijelentések megállapítják az 1914:XLI. t. c. 1. §-ába ütköző, a 3. §. 2. pontja értelmében a m. kir. honvédelmi miniszter felhatalmazására hivatalból üldözendő becsületsértés vétségét.

Kérdés lehet itt, hogy a tettes eme kijelentései nem állapítják-e meg az 1921:III. t. c. 6. §-ának 1. bekezdésében foglalt törvényes tényálladékot: a gyűlöletre izgatást a fegyveres erő ellen. Ez a tényálladék mindenesetre olyan nyilatkozatot tételez fel, amelynek tartalma az állami és társadalmi rend védelmére hivatott szervezet, intézmény ellen támadólag lép föl, mert az izgatás fogalmának ez a támadó, rontani akaró erő elengedhetetlen alkotó része. A tettesnek fentebb idézett nyilatkozatát mérlegelve megállapítható, hogy abban fellelhető bizonyos célzatosság, sőt nem nélkülöz ez a nyilatkozat bizonyos izgató erőt sem, minthogy azonban elmult történelmi eseményekre vonatkozó konkrét véleményt fejez ki, anélkül, hogy a fegyveres erőt általában támadná, a nyilatkozat gyűlöletre izgatásnak a fegyveres erő ellen nem tekinthető. Különösen figyelembe kell vennünk itt is azt, amit a kísérő körülményekre nézve fentebb mondtunk. Az izgatás büntetésével a törvény az 1921:III. t. c. 6. §-ában és egy előkészületi cselekményt jelent ki büntetendőnek azért, mert alkalmas arra, hogy az állami és társadalmi rendet — védő intézményeinek támadásával — komolyan veszélyeztesse. Az izgatás tehát u. n. veszélyeztető bűncselekmény. A tettes nyilatkozata szerint kétségtelenül ellenséges érzülettel van a katonatisztek iránt. Nyilatkozatában azonban a kísérő körülmények szerint veszélyeztető erő nincsen. A bűncselekmény megállapításához pedig nem elég az egyén gyűlölete, hanem okvetlenül szükséges ahhoz a másokban való gyűlöletkeltés lehetősége. A tettes kijelentésénél senki olyan nem volt jelen, akiben a tettes kifakadása a magyar fegyveres erő ellen gyűlöletet felkelthetett volna.

Fejtegetéseink szerint tehát a tettes cselekedetének jelentősége, a körülményeket tekintve, elenyésző. Végső eredményében üres fecsegésnél egyébnek minősíteni alig lehet. Ilyen esetben fölösleges az államhatalom feltűnő szigorúsága és kérlelhetetlen erélye. A járőr megelégedhetik tehát azzal, — bizalmasabb beszélgetésről lévén szó — ha nyomban figyelmezteti a tettest arra, hogy kijelentéseiben nem árt tartózkodónak lennie, mert egyrészt az állam ügyeinek intézkedéséhez nem ért, másrészt könnyen kiszaladhat a száján oly szó, amiért bajba kerülhet s amit majd később kell megbánnia. A tisztikarra vonatkozó kijelentéseket azonban kötelessége a járőrnek ilyen esetben erélyesen megcáfolnia és visszautasítania. Ezt annyival is inkább meg kell tennie a járőrnek, mert a tettes nyilatkozata reá nézve is sértő. A tettes ama nézetére lehet ugyanis következtetnie, hogy titokban szívesen hall a csendőrtől feljebbvalóiról becsmérlő és rágalmazó nyilatkozatokat. Ezt a hiedelmet el kell oszlatnia nyomban. Ha a tettes erre a fellépésére sem vonja vissza szavait s nem bánja meg elhamarkodását, mindenesetre fel kell jelenteni. Bővebb fejtegetésekbe vele bocsátkozni erről a kérdéstről természetesen nem kell. Mindenesetre jól teszi a járőr, ha a jövőre vonatkozólag az ilyen egyéneket figyelemmel kíséri s ha más körülmények közt, a fentebb kifejtettek szerint veszélyeztető módon hódol fecsegő szen-

vedélyének, vele szemben szolgáltilag lép föl s ellene bűnügyi nyomozást tesz folyamatba.

92. Kérdés. *A sértett feljelentésében azt panaszolja, hogy ismeretlen tettes ellopta 1 zsák búzáját. A nyomozás során kiderül, hogy a tettes a sértett fia, azonban az atya most már nem kívánja a bünvádi eljárást, mint magánindítványra jogosult a szokásos nyilatkozatot nem írja alá. Jogában van-e az örsnek az ügyet a nyomozás eredményének feljegyzése mellett irattárba helyezni s minden további jelentéstételtől eltekinteni?*

Válasz. Mint az előbbi kérdésre adott válasz kifejti, az az eljárás, hogy az örs a nyomozás eredményét büntetőjogi mérlegelés alá veszi, ellenkezik a törvény és az utasításoknak nemcsak szellemével, hanem tételes rendelkezéseivel is. A Bp. 94. §-a és a Szut. 459. pontja világosan rendelkezik arról, hogy a feljelentést és a rá vonatkozó nyomozás eredményét az illetékes kir. ügyészségnek (bíró-ságnak) jelenteni kell. A Szut. 462. pontja megmagyarázza, mi ennek az értelme. Nincs joga az örsnek valamely magán-személy részéről tett feljelentést saját hatáskörében elbírálni s a kir. ügyészség vagy bíróság értesítése nélkül azt félretenni. Ezt még akkor sem tehetné meg, ha az illető fél utóbb így kívánná, mert az érdemi intézkedés még ekkor is, mint egyébként minden esetben a kir. ügyészségnek vagy bíróságnak törvényszabta hatáskörébe tartozik.

93. Kérdés. *A gyám gyámjü lakására látogatóba megy. A lakást nyitva találja, de a lakásban nem talál senkit. Erre a lakásban talált 16 P értékű 50 kg. búzát ellopja. Van-e az elkövetett lopásnál minősítő körülmény, tekintve a gyámsági viszonyt?*

Válasz. A gyámsági viszony önmagában véve sohasem lehet minősítő körülmény. A gyámsági és gondnoksági, valamint a növendék és nevelő közt levő viszony csak indítványi jellegűvé teszi a lopást, de egyoldalulag, vagyis akkor, ha a tolvaj a gyámolt, gondnokolt vagy a növendék. A rokonok, házastársak stb. közt elkövetett lopás feltétlenül indítványi, mert bármelyik rokon legyen a sértett, a bünvádi eljárás megindítása csak az ő indítványától függ (Btk. 342. §.). A rokoni és egyéb kötelekkel nem szabad összetéveszteni, mint minősítő körülményt, a házközösséget vagy közös háztartást (Btk. 336. §. 3. p.), amely rendszerint csak rokonok, illetőleg a 342. és 343. §-ban felsorolt személyek közt fordul elő.

94. Kérdés. *A tettes községi irnok, aki esetenként adóvégrehajtási tennivalókat is végez, megjelenik a sértett lakásán s felszólítja, hogy 125 P adóhátralékát azonnal jizesse meg, mert különben zálogolni lesz kénytelen. A sértett erre kifizeti a kért összeget, amit a tettes elkölt. Később kiderült az is, hogy a sértett terhére semmiféle adóhátralék előírva nem volt, tehát a tettest a behajtással meg sem bízták s így előadása valótlanság volt. Mily bűncselekmény terheli a tettest?*

Válasz. A kérdésben leírt eset a Bn. 50. §-ába ütköző, a Btk. 380. §-a (II. Bn. 1. §-a) és a Btk. 381. §-ának 2. pontja szerint minősülő csalás büntetlenek: tényelemeit tünteti fel. A Btk. 381. §-ának 2. pontja szerint való minősítésnél ugyanis abból kell kiindulni, hogy a csalónak szinlelt hatósági ténykedés általában hivatali hatásköréhez tartozik. Ha azonban a szinlelt hatósági ténykedés egyáltalában nem esik a csaló közhivatalnok jogkörébe, akkor a Btk. 381. §-ának 1. pontja szerint való minősítés áll meg, vagyis közömbös az, hogy a csaló egyébként közhivatalnok-e vagy sem. Az előbbi esetben a törvény szerint a csaló közhivatalnok hivatalos körében követte el a csalást, a második esetben pedig csak szinlelte a közhivatalnoki jellegét és a hatóság megbízását. A nyomozásnak feladata e tekintetben a bűncselekmény részleteit, különösen pedig

a tettes hivatali hatáskörét pontosan megállapítani. Fontos az is, hogy a csaló nem hamisított-e valamely okiratot, amely az adóhátralék fennállását és hatósági eljárását igazolta, mert ebben az esetben a Btk. 391. §-ába ütköző közokirathamisítás büntette is fennfőrog.

Ha a nyomozás olyan részleteket derítene ki, amelyek szerint a tettes fellépése inkább fenyegető jellegű volt, mint arra irányuló fondorlat, hogy a sértettet meggyőzze az adóhátralék fennforgásáról s arról, hogy nem fizetés esetén bizonyos törvényszerű következmények állnak elő, akkor a tettes cselekménye a Btk. 350. §-ába ütköző, a 353. §. 2. pontja szerint minősülő zsarolás büntette. A főkülönbség a két bűncselekmény közt az, hogy a csalásnál a sértett megtévesztése a cél, a zsarolásnál pedig a sértett akaratának lenyűgözése megfélemlítéssel.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(10. közlemény).

Ha a gonosztevő erre nem hederit és ha a csendőr látja, hogy a gonosztevő gyorsabb, mint ő, s hogy közöttük a távolság mind nagyobb lesz, különösen, ha cserjéshez, erdőhöz, magas buzához, vízhez van közel, ahova szökhetik, kötelessége löni.

Célozni a test közepébe kell.

Ha a veszedelmes gonosztevő emberek irányába szökik, akkor nem szabad rálöni, mert azt ártatlanok szenvedhetik meg; a megszökött gonosztevő egyszer majd ugys kézrekerül, de az ártatlan, elesett személynek az életet többé nem lehet visszaadni. Ilyen esetben tehát a népnek csak oda kell kiáltani: »Fogják el ezt a gonosztevőt!«

Igaz, hogy annak, ha a csendőr az ilyen veszedelmes gonosztevőt eltalálja, gyilkosság jellege van, de nem így számíttatik be neki, mert a csendőr az állam akaratát hajtotta végre és a saját kötelességét végezte, mely kizárja ezen gyilkosság beszámíthatóságát.

A fölfegyverkezett rablócsapatok és komita-csapatok ellen a fegyverhasználat a legrégebb értelemben eszközlendő.

B) A fegyverhasználat nemei.

a) A kard használata.

A kard, mint a csendőrnek legkevésbé veszedelmes fegyvere, vágásra akkor használendő, amikor a csendőr csak azzal van felfegyverkezve vagy pedig ha akadályozva van abban, hogy a feltűzött szuronyt használja, pl. ha a bűnösnek (ellenállónak) sikerül a csendőr puskáját megfogni, ami leginkább ott lehetséges, ahol sok nép gyűl össze, verekedésnél, valamint minden más esetben is, ahol a cél ilyen uton is elérhető és nem kell olyan fegyvert használni, mely sokkal súlyosabb sérülést okoz, mint pl.: szuronyt vagy puskát.

b) A szurony használata.

A szuronyt a csendőr puskára feltűzött állapotban használja vagy pedig mint kézfegyvert szurásra és vágásra utazás alkalmával, amikor a szuronyt puskára tűzve nem használhatja a puska használatához szükséges tér hiánya miatt pl. szűk vasuti szakaszban.

c) A puska mint löfegyver használata.

Mint ahogy fent mondtuk, lövöldözéssel ne tegyük ki veszélynek más ártatlan személyek életét és a lehetőség végső határáig tartuk szem előtt az emberi élet kimélését, még ha a legelvetemültebb gonosztevő életéről is van szó.

A löfegyver használata akkor indokolt, ha az az élet

megvédésére pillanatnyilag használtatott vagy pedig a szökés megakadályozására, a fenti magyarázat szerint.

A csendőr jól és biztosan célozzon, mert az eredménytelen lövöldözés arra vezethet, hogy a bűnösök (ellenállók) még támadóbbak és még merészebbek lesznek.

Fölfegyverzett rablócsapatokra, ha azokat a csendőr, mint olyanokat, felismeri, kimélet nélkül kell lövöldözni és azon lenni, hogy teljesen megsemmisíttessenek.

Fegyverhasználatnál, amikor az a viszonyok szerint csak lehetséges, először mindig a szálfegyver, mint kevésbé veszélyes használendő.

d) A fegyver nem katonai módon való használata:

A legszigorúbban meg van tiltva a fegyvert nem katonai módon használni, mint a levegőbe való lövés, hogy ezzel az ellenálló személy megijesztessék, a kard lapjával való ütés, puskatusával ütlegelés, stb.

Egyedül az életért való harc esetén van megengedve a fegyvernek nem katonai módon való használata, ilyenkor tehát puskatusával is szabad ütni, stb.

A csendőr többi kötelességei.

a) Mint a rendőrhatalóságok közege az országban való rend, békesség és biztonság fentartására már feladatának értelmében különösebb rendelet nélkül is a következő kötelességeket kell hogy teljesítsék:

1. Megakadályozzák az összes bűncselekményeket azáltal, hogy a véghezvitt bűncselekményekről, azok végrehajtóiról és résztvevőiről gyűjtsék és fogadják el az összes lehető értesítéseket és hogy erről értesítsék az illetékes hatóságokat.

2. Nyilvános összejöveteleken, tüznél, árviznél stb. tartásák fenn a rendet, zavarok okozóit fogják el és vigyék a hatósághoz.

3. Fogják el és tegyék fogdába a fegyházból vagy az elővezetők elöl megszökött foglyokat és az összes katonaszökevényeket.

4. Vigyázzanak, hogy a köztisztaságra és közrend fentartására, a balesetek és károk megakadályozására vonatkozó rendszabályok pontosan betartassanak és hogy erről a rendőrhatalóságnak azonnal jelentést tegyenek.

5. Vigyázzanak a közintézményekre, mint a vasutakra, távirdákra, országutakra, az ezek mentén ültetett fákra, csatornákra, hidakra, közutakra és forrásokra, utmutatókra, különböző országuti vagy helyi táblákra, műemlékekre, stb., azokat, akik ezekben kárt tesznek, jelentsék fel a hatóságnál, szükség esetén ahhoz vezessék is elő.

6. Vigyázzanak, hogy az eladók és vevők ne tartssanak hamis mérlegeket és hogy ne mérjenek hamisan.

7. Vigyázzanak, hogy ne árusítson senki romlott és az egészségre ártalmas élelmiszereket és italokat.

8. Vigyázzanak, hogy a pékek, kenyérsütők, hentesek, molnárok, korcsmárosok, fűszeresek s általában mindazok, akik élelmiszerekkel kereskednek, mindig tisztán tartssák ugy az élelmiszereket, mint műhelyeket és edényeiket.

9. Vigyázzanak, hogy senki se adjon el gyógyszert, mérgeket és mérges dolgokat illetékes hatósági jóváhagyás nélkül.

10. Ügyeljének, hogy senki se tartson dinamitot, löport, gázt és más robbanó anyagokat illetékes jóváhagyás nélkül és az erre vonatkozó szabályok ellenére.

11. Ügyeljének, hogy semmiféle élelmicikket a meghatározott áron felül ne adjanak el.

12. Ügyeljének, hogy az elővásárlók és a hivatásos piaci árusok azoktól, akik valaminet eladásra hoznak, viszont-eladás végett ne vásároljanak, az erre hatóságilag meghatározott idő előtt.

13. Ugyeljének, hogy hamis pénzt senki se hozzon forgalomba s hogy csökkent értékű pénzt, ne adjon el teljes értékben, sem pedig a pénz meghatározott értékét ne szállítsa le.

14. Akadályozzák meg és háritsák el mindazt, ami a szabad és biztos közlekedésnek és forgalomnak az utcákon, utakon, piacokon és más nyilvános helyeken útjában lehet, s ami a tisztátlanságot előmozdítja s az egészségnek árt és pedig:

a) hogy az utcákon és utakon való átjárás égető szükség nélkül ne akadályoztassék s hogy különféle anyag és építőanyag elhelyezésével ne szűkítlessék meg az utca vagy ut, amennyire a kocsival való kényelmes átjáráshoz szükséges.

b) hogy a vízvezetékeket és lámpákat senki ne rongálja;

c) hogy szűk utcákon ne vágjanak fát;

d) hogy az utcákat soha, de különösen éjjel ne foglalják el kocsikkal, ládákkal, hordókkal, árucsomgokkal vagy más készülékekkel;

e) hogy befogott kocsik semmiesetre se legyenek az utcán felügyelet nélkül, a kocsikat ne hajtassák gyorsan az utcákon át, különösen arra nem, ahol több ember jár; hogy a kocsik és lovak s általában a jószág mindig az utnak csak a jobb oldalán hajtassanak, hogy a kocsik fússanak versenyt egymás mellett, hogy a lovakat és ökröket ne etessék a városban és az utcákon, hogy a lovakat és ökröket ne vezessék, a lovakon pedig ne lovagoljanak a házak mellett, a járdákon és olyan utakon, ahol gyaloglók járnak, s hogy a gyermekek ne csinpaszkodjanak a kocsikra, amikor ezek szaladnak.

f) hogy a házak, boltok, műhelyek előtti térségek a hatóság rendelete szerint bizonyos napokon söpörtessenek és a szemet elhordassék.

g) hogy ne szórják az utcára a szemetet, moslékot, az eltört edényeket s általában semmiféle tisztátalanságot.

h) hogy a boltok és kávéházak előtt az utcai napellenzőponyvák magasra helyeztessenek, úgy hogy a járókelőknek ne legyenek útjában, s hogy általuk az utcák semmiképen sem szűkítettessenek meg;

i) hogy a csatornák és árnyékszékek csak éjjel tisztítottassanak és pedig csak a meghatározott idő után, nappal pedig csak olyan készülékkel, melyek alkalmasak arra, hogy a tisztátalanságot eltakarják s hogy a bűdösség ne legyen érezhető;

j) hogy a házak és más épületek tetejéről a hó ledobálásánál jelzések helyeztessenek el a járókelők figyelmeztetésére;

k) hogy az elrontott hidak, átjáróhelyek, kerítések és támaszok, rossz utak, besüppedt műút és elrontott csatornák azonnal javítottassanak;

l) hogy illetékes jóváhagyás nélkül pincék, csatornák és más utcaalatti építkezések ne eszközöltessenek;

m) hogy a virágcserepek és más tárgyak az ablakokon, a táblák és más diszek pedig a házakon mindig jól helyeztessenek el és szilárdítsanak meg, hogy le ne essenek és valakiben kárt ne tegyenek;

n) hogy a veszélyes helyek az utakon, továbbá a szakadékok és aláásások körülkerítessenek, úgy hogy az emberek gondtalanul járassanak;

o) hogy sem az uton, sem az ut mentén ne legyenek soha, de különösen nyáron állati hullák vagy más valamilyen tisztátalanságok, melyeknek kigőzölgése és büze az egészségre ártalmas;

p) hogy az utcákon, országutakon, közséthelyeken és a parkokban ületett fákat és az azokat körülvevő kerítéseket ne vágják, ne rongálják;

q) hogy valamely épület vagy ház nem olyan rozoga-e, hogy össze akar dőlni?

15. Ugyeljének, hogy a korcsmákban (vendéglőkben) az utasok bejegyzésére előírt könyvek szagályszerűen vezetettek-e s hogy mindegyik utas be van-e vezetve?

16. Vannak-e alappal bíró panaszok a vendégek részéről a vendéglős (korcsmáros) ellen, hogy a korcsmában meglopják, megcsalják őket vagy hogy velük illetlenül bánnak?

17. A korcsmákban és kávéházakban, különösen az olyanokban, ahova az alsóbb rétegtől tartozó emberek: mint: inasok, szolgák stb. járnak, nem kártyáznak-e és nem üznek-e kockajátékot pénzben; hogy a korcsmák és kávéházak nem tartatnak-e nyitva a hatóság által meghatározott időn túl is, nem történik-e valami, ami nem illő, nem háborgatják-e a szomszédokat vagy nem történik-e valamilyen közbotrány, valamint pontosan betartják-e az ezen üzemekre vonatkozó összes szabályrendeleteket.

18. Vannak-e a helységben foglalkozás nélküli idegenek (külföldiek?), akiknek megélhetési forrása ismeretlen vagy akik szórják a pénzt, nagy pénzekben kártyáznak, vagy kockajátékokat folytatnak, vagy kapcsolatban és ismeretségben állanak gyanús személyekkel és ezáltal nagyon szembeötlenek.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Az áruló nyomok.

Írta: MIHÁLY ELEK alhadnagy (Eger).

1927. évi december hó 11-én Vécs község határában, mely hegyes-völgyes, részben erdővel borított, az erdő közelében lévő tisztáson Balázs Lajos uradalmi erdőőr agyonlőve holtan találta Hasznosi István erdőkerülő. Hasznosi ezen felfedezése után az esetet Vécs község előjáróságának nyomban bejelentette, honnan küldönc útján az illetékes domoszlói és az eset színhelyéhez közelfekvő feldebrői örs értesítettet.

Ezen értesítés vétele után a feldebrői örsről Sztaskó Károly tiszthelyettes és Tóth József csendőrből állott járőr a helyszínre sietett, hová a domoszlói örs járőre is megérkezett. Miután a cselekmény elkövetését megelőző éjjel friss hó esett, az erdő szélén két egyén nyoma és több taposás volt megállapítható. Ottan 50 lépésre a tisztáson friss vérnyom, a vérnyomhoz és vissza az erdő széléhez szintén nyomok vezettek.

Ebből kitűnt, hogy az erdő szélén két orvvadász lesben állott, ahonnan valamelyikük egy nyulat lőtt, melyet el ejtése után a leshelyre egyikük visszavitt. A leshely felé Vécs község felől egy másik nyom vezetett, ami kb. 100 lépésre közelítette meg a leshelyet. Amint a nyomozó járőr már akkor helyesen következtette s amint később beigazolódott, ez a nyom a meglőtt erdőkerültől származott. Az orvvadászok egyikének nyoma a tisztás felé vezetett, azon irányba, hol az erdőört meglöték, míg a másik nyom az erdőn át Feldebrő irányában eltűnt. Az erdőör nyoma az orvvadász nyoma után a tisztáson látszott és ékalakban mind közelebb jutott az orvvadász nyomához. Midőn az erdőör nyoma 6 lépés távolságra jutott az orvvadász nyomához, az orvvadász nyomán meglátszott, hogy katonásan, talpizmokon hátraarcot csinált és ezen fordulattól 6 lépésre az erdőör holtan bukott fel. Itt az erdőör nyoma természetesen megszűnt és tovább folytatódott az orvvadász lábnyoma, mely

egyelőre egyik község felé sem tartott, hanem balról Aldebrót és jobbról Vécsét elhagyva, az ugynevezett Erzsébet-ér puszta irányába vezetett.

A domoszlói őr járőre Vécs község felé vette útját, míg a feldebrői őr járőre a nyomokat követte, melyet egy Aldebró községből kihajtott serlésnyáj alaposan szét-taposott és így a nyomok egyelőre elvesztek. A járőr hosszas kutatás után ismét ráakadt a nyomokra, melyek mintegy 300 lépésre még az eddigi irányban vezettek, hol megfordulva Aldebró községi dűlőntra mentek, hol már további nyomok felfedezhetők nem voltak.

A hóban talált nyomok 43-as nagyságu patkós csizma vagy bakancs nyomát mutatták, melyeknek a meglévesztési szándék dacára Aldebró község felé vezetése kétségtelen volt.

Eddig csupán a nyomok beszéltek, mivel a bűncselekmény színhelyéhez közel az agyonlőtt erdőőrön és tettesen kívül senki sem volt. A nyomokból a járőr így következtetett:

Vasárnap reggel lévén, a közeli három község valamelyikéből két orvvadász az erdő szélén lesben állott, honnan nyulat lőttek és azt magukhoz az erdő szélére vitték. A kötelességét végző erdőőr a lövésre figyelmes lett és az erdő szélén levő orvvadászokat akarta megközelíteni. Mikor azokhoz 100 lépésre ért, egyik az erdő között Feldebró község irányába elszaladt, míg a másik a tisztáson át akart a már előbb leírt irányban menekülni. Az erdőőr elibe akart vágni és midőn 6 lépésre oldalról megközelítette, a tettes — ki a fordulatról ítélve katonaviselt ember lehetett — hátrafordulva lelőtte. A tettes Aldebró felé igyekezett, míg orvvadász társa Feldebrőre, tehát a tettesnek orvvadász társa feldebrői, kinek ott rokonsága vagy bővebb ismerettsége kell hogy legyen.

Ezen következtetés után a nyomok utbaigazítása megszűnt e helyett a személyi ismeret lépett előtérbe. A fentieket mérlegelve, az alapos helyi ismerettel bíró feldebrői járőr rájött, hogy Kocsmáros János*) feldebrői születésű, Aldebrőre beházasodott egyén, ki vadászjeggyel bír ugyan, de idegen területeken is szokott orvvadászatot űzni, a cselekmény elkövetésével gyanúsítható, mivel Feldebrőn lakik orvvadászattal foglalkozó öccse is, aki mint durva, elszánt ember ismeretes. Bizalmas puhatolás után csakhamar értesült, a járőr, hogy a kora reggeli órákban nevezett kiment a határba, nyilván vadászás céljából. Öccsével előre megbeszélte helyen találkozhatott.

Járőr ezen felfedezésre községi közegekkel nevezett lakására ment, de nem találta odahaza.

*) Gyanúsítottak nevét megváltoztattuk. Szerk.

Felesége oda nyilatkozott, hogy Feldebrőre távozott rokonaihoz. Sztacsó tiszthelyettes az időközben odaérkezett domoszlói járőr egyik tagját Tóth csendőrrel, miután utóbbi Gyanúsítottat személyesen ismerte, Feldebrőre küldte azon meghagyással, hogy keressék fel és kísérjék Aldebrőre. Ő pedig a domoszlói járőr másik tagjával a házbeliek kikérdezése végett gyanúsított lakásán maradt.

Ugy felesége, mint a többi házbeliek tagadták, hogy gyanúsított aznap vadászni járt volna és a házkutatás sem vezetett eredményre, mert sem nyul, sem puska, sem pedig a nyomokhoz hasonló lábellen nem volt található.

Nemsokára megérkezett gyanúsítottal az elküldött járőr, kit utközben találtak és Tóth csendőr felismert. A község-házánál történt kikérdezésekor tagadta azt is, hogy vadászni járt volna. Járőr a lábán volt bakancsokat megvizsgálva megállapította, hogy az megfelel a nyomoknak, azonban patkó nem volt a csizmán. A patkó helyén pedig jól kivehető volt, hogy mindkettőről erőszakkal, frissen lett a patkó lehuzva, annyira, hogy még a szegek helye sem telt meg földdel. Erre azzal védekezett a gyanúsított, hogy egyik patkó leesett és a másikat csak ezért vette le. Midőn a járőr ennek lehetetlen voltát és azor körülményt elbe tárta, hogy tanúk bizonyítják, miszerint a határba kiment és pedig a tett elkövetési helye irányába, beismerte, hogy öccsével volt vadászni, két nyulat lőtt, az erdőőr tetten érte, öccse Feldebrőre haza szaladt, őt pedig az erdőőr üldözte és lelövéllel fenyegette. Amidőn látta, hogy az erdőőr beéri őt, megfordult és rálőtt. Azután megtévesztés céljából szaladt más irányba és visszafordulva hazament. A magával vitt elejtett két nyulat feleségének adta át és ugyancsak a bakancsokról lehuzott patkókat is. A puskát Feldebrőre vitte szüleihez.

Ezen beismerés alapján a két nyul a szomszédból, a patkók az istálló szalmafedeléből és a puska Feldebrőről hamarosan előkerültek.

Az egri kir. törvényszéknél megtartott főtárgyaláson azzal védekezett a tettes, hogy midőn az erdőőr utolérte, »kész« helyzetbe vett puskával és felhuzott ravasszal fordult vele szembe, de nem volt szándéka rálőni. Az erdőőr egy vesszővel a kezére ütött és puskája így sült el. Azonban a nyomok mást beszéltek, mert 6 lépés távolságról nem üthetett rá és a fordulónál megállás nem látszott, sarkak nem érték a havat, csak a tapizmokon történt gyors fordulat volt megállapítható.

Szándékos emberölés büntetéseért 10 évi fegyházra ítéltetett.

A főtárgyaláson hatalmas, hatásos vádbeszéd hangzott el. A jóságos Isten nem engedte, mondotta többek között a királyi ügyész, hogy vasárnap, mikor mások a templomba

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmárka! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5. Alapítatott: 1770. évben.

Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál
Budapest, VI., Király-u. 58—60

Ófensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

mennek, elkövessen valaki egy büntettet, mely özvegyet és hat árvát hagy kenyérkereső nélkül és hogy ez büntetlen maradjon. Friss havat adott és a friss hóban maradt nyomok a nyomozó közegeket a helyes utra és következtetésre terelték, melyek egyedüli bizonyítékok voltak, a kötelességét teljesítő erdőőrrel szemben, vallási módon elkövetett büncselekménynek.

*

Az egész nyomozás lefolytatásából és az ítéletből is kitűnik kétségtelenül a járőr dicsőretek, alapos, körültekintő és szakavatott munkája. A helyszínen talált nyomok alapos és részletes megfigyelése tette lehetővé a tettes kiderítését, védekezésének megdöntését: a nyomok a frissen esett hórétegben hosszabb ideig biztosíthatók nem voltak, mert elég volt egy kis napsütés, hogy megsemmisüljenek. Ezen tevékenységhez járult az alapos személyi ismeret, ami nélkül eredménytelen lett volna a nyomozás. Habár gyanúsított eléggé igyekezett a nyomozást más irányba terelni, a nyomra vezető nyulat, fegyvert elrejtteni, bakancsát megváltoztatni a nyomozást mégis siker koronázta, amit a törvényszék külön kiemelt.

HIREK

Fegyverhasználat. Pécsi László csendőr Salai Gyula veresegyházai lakos ellen május 21-én éjjel, eddig ismeretlen okból, kardfegyvert használt s nevezettét könnyebben megsebesítette. A kivizsgálás folyamatban van.

Megtámadott járőr. Giczi Péter csendőr és Bagoly Imre próbacsendőrből állott iváni őrsbeli járőr május hó 29-én 1 óra 30 perckor Iván községben a Varga-féle vendéglőben a táncmulatságot ellenőrizte. Ez alkalommal Csapó István és Faragó Imre iváni legények összeverekedtek. A járőr szétválasztotta őket, mire Faragó hazament, Csapó

pedig a mulatók közé vegyült. Negyedóra mulva a sötét háltérben álló járőrt észrevétlenül megközelítette s Giczi csendőrt zsebkésével hátulról meglámadta, fején és hátán a kalap, illetve a köpenygallér átszurásával megsebesítette. A csendőr csak könnyebben sérült és szolgálatképes. A tettest elfogták. A kivizsgálás folyamatban van.

Megint az alkohol. 1928 május 29-re virradó éjjelen váncsodi őrsbeli Farkas Imre csendőr az egyik korcsmában megittasodott, az ott jelenvoltakkal kötekedett. Czibere Miklós őrmester és Kiss Imre II. csendőrből álló járőrnek a laktanyába való visszatérést elrendelő parancsát nem teljesítette, úgy hogy nevezettét az őrsparancsnok közbejöttével, kényszerítő eszköz alkalmazásával kellett a laktanyába hazavinni. Nevezett közben az őrsparancsnokot és Czibere őrmestert azzal fenyegette, hogy agyon fogja löni; a laktanyába való visszatérés után pedig puskáját a fogasról lekapva, záródugattyuját kihuzta, de megtöltésre nem volt ideje, mert lefogták és a puskát elvették tőle. Elfogták és további eljárás végett a berettyóújfalusi szárnyparancsnokságnak adták át. Az ital vele is végzett, sorsát megérdemli.

Bűnszövetkezet tagjainak elfogása. Tokaj községben Brezovcsik Antal, Kocsák János, Pusztai Mihály és Tanyai Gábor tokaji lakosok lopások és rablások elkövetésére szövetkeztek. Forgópisztolyokkal, álcákkal ellátva a tokaji hegyen ütöttek tanyát. A tokaji őrs május 28-án a bűntanyát meglepte és a banda tagjait elfogta. Brezovcsik elfogatása előtt föbelötte magát. Súlyos sérüléssel a nyiregyházi kórházba szállították.

Köszönetnyilvánítás. Nagy János V. ny. (hadirokkant) csendőrtörzsőrmester, kinek, tekintettel érdemeire és súlyos helyzetére, a belügyminiszter ur a csendőrség kebelén belül országos gyűjtést engedélyezett, ez uton mond hálás köszönetet a csendőrség azon tagjainak, kik bajtársi szeretettől indítva, őt nehéz helyzetében adakozásukkal támogatták.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	16.80 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— —	19.50 „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju	— —	18.50 „
Ugyanaz extra finomban	— — — — —	25.60 „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelen van raktáron, tollforgótokkal együtt		8.80 „

a 39 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

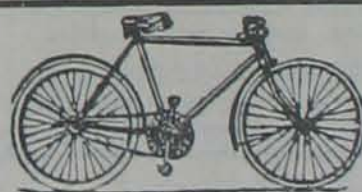
a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

FIGYELEM! A legmesszebbmenő fizetési feltételek!
Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

A CSENDŐRSÉGI LAPOKBAN

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetésait közöljük, amelyektől olva-ink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen sőt legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

Több mint 32 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

Előnyös 20—24 pengős havi részletre.
Eredeti **Motobécane** francia motorkerékpárokkal 840 pengéért.

kerékpáralkatrészeket láncot, pedált, nyergeket nagybani, eredeti gyári árban

külső gummikat 6.80, belsőt 2.10 pengőtől. — Kerékpárok 136 P.-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár és motorkerékpárnagykereskedők
Magyarország legnagyobb, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben — o — Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen

BÉRENEK JÓZSEF

kitűnő egyenruha szabómester

IV., KIRÁLYI PÁL-UTCA 6. SZÁM.

Békebeli kivitelen, tökéletes szabással készít

csendőrségi attilákat, úgyszintén lovaglós nadrágokat

Csendőrségi tiszt és altiszt uraknak elismert egyenruha szállítója

Dicséretetek. A m. kir. székesfehérvári II. csendőrkerület parancsnoka *Babics Kálmán* veszprémi osztálybeli főhadnagynak iskola-oktatótisztai minőségben kifejtett igen buzgó, lelkiismeretes és eredményes működéséért a szolgálat nevében *dicsérő elismerését* fejezte ki. — A m. kir. budapesti I. csendőrkerület parancsnoka *Veres Lajos, Adamik Gáspár, Zalubek István* tiszthelyetteseket, *Jávorszki József, Deák Albert, Bozóki József* g. tiszthelyetteseket, *Gavrillás Pánfil, Orbán Simon* törzsörmeistereket és *Sperling Viktor* fegyverszaki főmestert szolgálati minőségükben kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért *dicsérő okirattal* látta el; *Vitos Ágoston* g. tiszthelyettest pedig szorgalmas, körültekintő és eredményes munkálkodásáért *nyilvánosan megdicsérte*. — A m. kir. székesfehérvári II. csendőrkerület parancsnoka *Szücs Gábor, Ábrahám Lőrinc, Papp Ferenc II.* tiszthelyetteseket, mert hosszabb csendőrségi szolgálati idejük alatt szorgalommal, megbízhatóan és lelkiismeretesen munkálkodtak, *dicsérő okirattal* látta el.

Elöléptek: A m. kir. budapesti I. csendőrkerületben *örmeستيرre: Burka Vilmos, Kiszter Kálmán, Gulyás Károly, Moha Ferenc, Csorba Mihály, Balázs Imre, Varga József VI., Kozma István I., Maruzs Ferenc, Török András, Sz. Molnár András és Fekete János* csendőrök. — A m. kir. székesfehérvári II. csendőrkerületben *örmeستيرre: Cserkúti Sándor, Szurics József, Stupacher Lőrinc, Pintér István és Szakács Sándor* csendőrök. — A m. kir. szombathelyi III. csendőrkerületben *örmeستيرre: Markotán Jenő, Németh János IX., Mórincz István, Kántor István III. és Szabó János I.* csendőrök. — A m. kir. szegedi V. csendőrkerületben *örmeستيرre: Kontró Béla, Tóth Sándor VIII, Hulász István és Révész János* csendőrök. — A m. kir. debreceni VI. csendőrkerületben *törzsörmeستيرre: Szanyi Pál, Szórádi Pál, Balogh István II., Kóncz Lajos* örmesterek. *Örmesterré: Papp Sándor, Varga János I., Kun Jenő, Eszenyi János, Folytán József, Fehér Pál, Kerekes András, Papp István, Cs. Nagy Bálint, Barkasz Miklós, Antal József, Biró Miklós, Kiss György, Halavács János, Steján András, Csikós József, Orosz József,*

Nagy Ferenc II., Bucskó László, Kása György, Papp Mihály, Tóth Imre I., Szabó János II., Szura Ferenc, Hajnal József és Szuhánszky Pál csendőrök. — A m. kir. miskolci VII. csendőrkerületben *törzsörmeستيرre: Putaki József* örmester. *Örmesterré: Kormos Tóth János, Marsi József, Sándor Imre, Zagyva János és Rutkai János* csendőrök.

Házasságot kötöttek: A m. kir. budapesti I. csendőrkerületnél: *Majoros Márton* törzsörmeستير *Csurcsi Ágnes* özvegygel Tökölön; *Járomi Lajos* törzsörmeستير *Veréb Ilonával* Csányon. — A m. kir. székesfehérvári II. csendőrkerületnél: *Szöcs Demeter* törzsörmeستير *Horváth Margit Máriával* Győrben; *Pihocker István* örmester *Németh Lidiával* Naszály (Komárom m.) községben. — A m. kir. szombathelyi III. csendőrkerületnél: *Papp Kálmán* örmester *Tompa Gizellával* Körmend (Vas m.) községben. — A m. kir. szegedi V. csendőrkerületnél: *Kovács János II.* tiszthelyettes *Repka Etel Ilonával* Baján. — A m. kir. debreceni VI. csendőrkerületnél: *Szabó István* tiszthelyettes *Pituk Annával* Nyirbaktán; *Szilágyi Sándor* törzsörmeستير *Mosolygó Máriával* özvegygel Gáván.

Halálozás. A testület egy régi érdeműs tagját veszítette el *Gonda Ferenc* ny. g. tiszthelyettes személyében, ki május hó 31-én Esztergomban elhunyt. Nevezett 1890. évben lépett a m. kir. csendőrség kötelékébe és 35 éven át szolgálta azt buzgón, hűségesen. Temetése f. hó 2-án ment végbe nagy részvét mellett. Özvegyén kívül hat felnőtt gyermeke gyászolja.

Kérelem. Azokat, kik *Balázs István*, csikmegyei, altizi születésű, volt szurdokszorosai őrsparancsnok hollétéről tudomással bírnak, kéri *Braun József* köröstarcsai őrsbeli törzsörmeستير, hogy vele nevezett pontos címét közölni sziveskedjenek.

Eladó egy teljesen jó állapotban lévő, csaknem egészen új, 16 billentyűs tárogató (rózsafa). A venni szándékozók irjanak *Sütő Károly* örmester címére, Erdőtelek (Heves m.). A vételár megállapítása megegyezés útján történne.

**Hegedű
Harmonlum
Tárogató** csak itt a valódi
**Címbalom
Harmonika
Gitéra**

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művészi esen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

Butorhitel

a csendőrség legjeinek **Sándor Ignác** butoráruháza. Budapest, VI., Dessoiffy-u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császáru. között). Szállít készpénzárban kedvező fizetési feltételekkel **elsőrendű butorokat**.

A Csendőrségi
Lapok részére

HIRDETÉSEKET

kizárólag **Balogh Sándor** hirdetőirodája

V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: T. 157-83.

Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

Írógépek Remington, Royal, Underwood, Adler, Ideal, Monarchésegység irógépek havi 20-40 pengős részletre is. „Energia” Alkotmány-u. 31. Mezőgazdák mellett.
TELEFON: 141-05. TELEFON: 141-05.

Akar Ön könnyű szolgálatot?

A volt osztrák-magyar hadsereg és magyar kir. honvédség katonai kerékpárjai:

ATMOS-ARBRE	— — — — —	250.— P	STEYR WAFFENRAD (fegyvergyár)	280.— P	PRAECIOSA-VICTORIA	— — — — —	250.— P
AUTOMOTO-RACAN	— — — — —	270.— P			VICTORIA-LUXUS (csukaszürke)	— — — — —	270.— P

Az árak teljes felszereléssel együtt értendők raktáromban.

Havi 20.— P részlet mellett **10.— pengővel olcsóbb**, korábbi lefizetés esetén lényeges **árengedmény**.

KOVÁCS JÓZSEF kerékpár, varrógép, gramofon, sportcikkek, alkatrészek, gummiárak gyári raktára

Még ma kérjen levelezőlapon részletes ismertetést.

Budapest, VI., Podmaniczky ucca 18.
(Nyugati pályaudvar mellett.)
Alkatrészek, felszerelések, gummik részletre is.

Rendeljen azonnal a régi, kipróbált gyártmányú kerékpárokból és meg fog győződni arról, hogy szolgálatát könnyebben fogja teljesíthetni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szives figyelmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lakhelyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát felesleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert a gyakran használatos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozású vagy közérdekű csendőrségi kérdésekre a Csendőr Lekszikon rovatban válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Kemecse. 1. Sajnos, több címet nem lehet megállapítani, mint amennyit legutóbbi számunkban hasonló jelige alatt megüzentünk. A volt tartalékos tisztek lakáscímét nem tartjuk nyilván és semmi olyan közelebbi adatot sem írt róluk, hogy esetleg más uton-módon lehattunk volna segítségére a keresésben. 2. Erre a kérdésre a következő számban kap választ.

Mezőcsát. Megmondja az pontosan, amit kérdez s ön, bizonytalankodva ugyan, de mégis egészen helyesen értelmezte.

Törvényesítés. Olvassa el lapunk 1926. évi 16. számában »Igazi név« jeligére küldött üzenetünket.

Kaposvár osztpkság. Közfeltűnést keltő bűncselekmények fogalmába nem lehet sorolni azokat az eseteket, amelyeket,

mint az örsök által bejelentett eseteket, levelében felsorolt. Egy villába történt betörés, ahol a kár 3—400 pengő, azután pincébe való betörés, ahol a tettesek 64 pengő értékű bort loptak el, nem mondható közfeltűnést keltő bűncselekménynek. Ha ezeket annak vennők, akkor jóformán az egész tevékenységi kimutatás anyaga szerepelhetne a közfeltűnést keltő bűncselekményeként bejelentett esetek között. De azt sem lehet olyan kategórikusan kimondani, hogy csak azt kell közfeltűnést keltő bűncselekménynek tekinteni, amelyik országos feltűnést keltett, mert hiszen az előbb mondott példák talán még azokban a községekben sem jutottak sokaknak tudomására, ahol azok történtek, de előfordulhat olyan bűncselekmény, amelyik egy vidéket felráz a mindennapos nyugalmából, anélkül azonban, hogy ezek a hullámok az egész ország közérdeklődésére kiterjednének s ezeket mégis mint közfeltűnést keltő bűncselekményeket kell kezelni, illetve felfogni. Példának okáért két katonaszökevény bejárja egy pár község határát, lop, betör itt is ott is, rablást is elkövet. Erre felfigyel az egész környék, mert mindenki magát is félti a katonaszökevények garázdálkodásától. Ebben az esetben nem beszélhetünk országos érdeklődést keltett bűncselekményről, mégis közfeltűnést keltőnek kell azt tekinteni. A fogalmat nehéz definiálni, de talán azt mondhatnók, hogy általában azok a bűncselekmények, amelyek az átlagos nyomozási tevékenység s az ezzel járó érdeklődés kereteit nem lépik túl, nem tekinthetők közfeltűnést keltő bűncselekményeknek. A többiek igen. Ezt a kérdést elméletre épített parancsban, szerintünk, nehéz megérteni s ezzel az a hátrány járhat, hogy az örsök majd kevesebbet jelentenek, mint amennyi érdemleges jelenteni való van. Ezzel szemben mi azt az elvet tartjuk helyesnek, hogy inkább tizzel jelentsenek az örsök többet, mint eggyel kevesebbet.

Nyírség 696. 1. Olvassa el a Szut. 185. pontjának 3. bekezdését. Pontosán arra válaszol, amit kérdezett. 2. El kell fogni akkor is, ha a személyazonosságát meg tudja állapítani s ha állandó lakása van, hiszen az elfogás célja az, hogy a cselekményt ne folytathassa, elfogás nélkül pedig ez nincs biztosítva.

V. J., Orgovány. Ezek a Szutnak olyan pontjai, amelyek minden csendőrnek a vérében kell legyenek s nem is nehéz az elsajátításuk. Akik így nem tanulják meg, azok a terve

OPERA RUHÁZATI VÁLLALAT

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 20. SZ.
AZ OPERA MELLETT.

Férfi
és női ruházati
cikkek készpénzárban, a
csendőrség tagjainak előnyös
fizetési feltételek
mellett.

KIVÁNTA MINTÁKAT KÜLDÜNK

FOX a legjobb szalagos légyfogó
Konyhák és istállók részére
óriás alakban is kapható.
Mintával készséggel szolgál a gyár.
GÖTZL LIPÓT vegyitermé-
kek gyára.
Budapest VII., Cserei utca 14

Elsőrendű német gyártmányu
KERÉKPÁROK és VARRÓGÉPEK

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók

Kerékpár-, Varrógép- és Gramofon kereskedés

RÓNA ERNŐ

VI., Podmaniczky utca 71. szám.

„CORVIN” BUTORCSARNOK
Részletre olcsón! Dohány-utca 39.
A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

szerint sem sajátitanák el. Érdéklődése mindenesetre dicséretre méltó.

Délvidéki csendőr. Bármennyire megértjük is a panaszát s látjuk, hogy hibáján kívül mulasztotta el a határidőt, mégis kénytelenek vagyunk azt válaszolni levelére, hogy a hadikölcsönkötvények nosztrifikálására most már nincs lehetőség.

Kötelező. Ha a kötelezője lejárt, akkor le is szerelik azzal az időponttal, amikor a kötelezője letelt. Akarata ellenére senkit se tartanak vissza. Valószínű, hogy ön hibásan számította ki a katonai szolgálati idejét vagy pedig nem tudta azt igazolni s így figyelembe nem is vehették. Erről nem ír nekünk s így nem is lehetünk segítségére. Számítsa ki újra — esetleg valamelyik idősebb bajtársa segítségével — a katonai szolgálati idejét s ha a számítását mégis helyesnek találja, akkor adja elő az ügyét örskihallgatáson s kérje, hogy ügye az osztályparancsnoksághoz felterjesztessék.

S. G. törzsörmester, Bodvaszilas. Ide is elhallatszanak azoknak a harangoknak a hangja, jól üzent, mi is bizunk benne, hogy úgy lesz, amint megírta.

Ö. Ö. örökség. 1. A nyugdíj megváltása szempontjából a beszámítható szolgálati idő nem jön figyelembe. Nyugdíj megváltásról csak akkor lehet szó, amikor már nyugállományban van. Ha a nyugdíj megváltása komoly és nem elhamarkodott szándéka, olvassa el az 1925. évi Csendőrségi Közlönyben közzétett 153.695/VI. b. 1925. sz. belügyminiszteri körrendeletet. A feltételek közül kiemeljük azt, hogy hatóságilag igazolnia kell, hogy a nyugdíj megváltásával kedvező anyagi helyzetbe jut. Ami alatt nem azt kell érteni, hogy hirtelenében nagyobb összeggel fog rendelkezni, mert hiszen ez önmagától adódó dolog, hanem azt kell igazolnia, hogy az ilyen módon rendelkezésére jutott összeget hasznosan tudja majd gyümölcsöztetni, egyszóval a nyugdíj megváltása a jövőjére előnyös változást hoz. A nyugdíj megváltása az államra csaknem minden esetben előnyös, az előbb tárgyalt igazolást tehát kizárólag a kérvényező érdekében követelik. 2. Elírta a szót, nem tudjuk miféle állami kölcsön iránt érdeklődik. Írja meg még egyszer kivehetően.

Sz. I., Nagyszekeres. A lakáspénz összegének megállapításánál a családtagok száma csak a tényleges állománybelieknél jön tekintetbe, a nyugállományiaknál nem. Lakáspénz tekintetében a nyugállományiak két csoportba tartoznak, aszerint, hogy 15 évnél több vagy kevesebb nyugdíjba beszámítható szolgálati idejük van.

Pápa. Minden csendőr nyugdíjas, özvegy és árva az ellátásával kapcsolatos minden kérelmét, panaszát nyilván tartó gazdasági hivatala útján beadhatja a belügyminiszter urhoz (VI. b. osztály). A szóbanjörgő özvegy ennek megfelelőleg járjon el, özvegyi nyugdíjának felülbírlására vonatkozó kérelmét mindenesetre tárgyalás alá veszik. Azok a tárgyalások, amelyek az 1921. évi XXXII. t. c.-nek a csendőség legénységi állományu egyéneire való kiterjesztése tekintetében megindultak, közbejött akadályok miatt eltolódtak, a törvényjavaslatnak az országgyűlés elé való terjesztése egyelőre elmaradt.

Mohács. Csak a kötelezője letelte után léphet át a vámörtséghez. Erre vonatkozó kérelmét azonban örskihallgatáson előadhatja s kérheti, hogy kérelme szolgálati uton továbbterjesztessék a pénzügyminiszterium illetékes osztályához. Így esetleg a csendőrségtől való kilépése után azonnal beléphet a vámörtséghez. Hogy felveszik-e vagy sem, arra még megközelítőleg sem tudunk választ adni. Örmesteri rendfokozattal ott beadhatja a nősülési kérelmét.

Los-Angeles. 1. Kötelezője folyó évi július hó 31-én jár le, ha igazolni tudja a 2 évi katonai szolgálatát. 2. Olvassa el lapunk f. évi 15. számában »Uj élet« jellegű küldött üzenetünket. Bizony kevés a reménye rá, hogy kijuthat. Utlevél ügyben a községi előjárósághoz forduljon felvilágosításért.

Hervadt rózsá. 1. A gödöllői csendőr kutyatelepen tanfolyamot az idén nem terveznek. 2. Szeges nyakörvet (fémmenyakörvet) a posta központi anyagraktárától (Budapest, Kelenföld) kérjen, ármegettítés ellenében.

Brassó. Talán jól magyarázzuk levelét, ha a parirozás alatt ebben az esetben a hizelgést értjük? Ha erről van szó, rövid a válaszuk: ez egyike a legcsunyább emberi vonásoknak s kellőleg szavakkal ki sem tudjuk fejezni azt a megvetést és elítélést, amit ezzel a jellemtelen emberi szokással szemben érzünk. De nemcsak csunya, hanem veszedelmes is, mert nem egyszer a hamis csillogásu, látszólagos értékek a valóságos értékek rovására a hizelgés útján tudnak érvényesülni. A férfi és különösen a csendőr jelleme nem jellem, ha a hizelgés benne van. Üldözni kell tüzzel-vassal s ez önnek, mint őrsparancsnoknak a maga alárendeltjei körében módjában is van. Az alárendelt leszokik erről, ha azt látja, hogy az előjáróján nem fog a hizelgő szó. Mert nemcsak a hizelgőt kell elítélni, hanem elsősorban azt, akit hizelgéssel le lehet venni a lábáról s meg lehet fosztani tiszta ítélőképességétől.

MORT poloska-, rovar- és légyirtószesz

Poralakban is kapható

Mintával készséggel szolgál a gyár:

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára

Budapest, VII., Cserei utca 14.

Világhírű

„Styria“ kerékpárok

és elsőrendű

„HUNTER“ gépek

összes alkatrészek. Legolcsóbban kedvező fizetési feltételek mellett szállít

DEMÉNYI ÉS FIA CÉG

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 4.

Kérjen árjegyzéket kerékpárokról, varrógépekről, gramofonokról.

Lábizzadás, kézizzadás és hónaljizzadás csak helyes testápolással szüntethető meg.

E célra szappan helyett használjunk **SUDORÁN-t**. Ez egy amerikai recept szerinti készült szappan, melynek hatása nem abban nyilvánul, hogy a porusokat eltömi vagy összehúzza, hanem az epidermisen át beszívódik és az okot gyógyítja meg, hogy az okozat magától elmaradjon.

Bekenés után az izzadás és az esetleges penetráns szag azonnal elmúlik. Kívánatra bármelyik örsnek küldök mintaküldeményt, melynek ára csak akkor lesz kiegyenlítő, ha annak jó hatásáról meggyőződést szereztek. — Husz évnél régebb idő óta van forgalomban.

Készíti: **MOLNÁR JÁNOS** vegyészeti laboratóriuma, **BOZSOK** (Vas megye), ahova a megrendelések intézendők. **Ára 1.20 P.**

BUTORCSARNOK

ERNST GYULA, Budapest, VII., Dohány-utca 33. (Klauzál-utca sarok) és Dohány-utca 50.

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

BUTOR részletre **Ó** Budapest **3.**
olcsón VI., **Ó**-utca
Postások és rendőrség szállítója.

FEGYVEREKET ÉS TÖLTÉNYEKET

szállít
jutányosan:

KNÉBL FERENC puskaműves
Budapest, Baross-utca 17/cs.
— ÁRLAP 40 FILLÉRELLÉNÉBEN —

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(17.)

— Én is csatlakozom apa leveléhez és őszinte nagy örömmel üdvözlöm kitüntetése alkalmából. Hálát adok a jó Istennek, hogy ebben a nagy örömben részesített minket és azért imádkozom, hogy továbbra is segítse meg az én jó testvéremet. Mikor látjuk errefelé? Nagyon szeretnők már látni és kíváncsiak is vagyunk, hogyan néz ki azzal a szép kitüntetéssel.

Továbbra is jó szerencsét! Szívvel üdvözli hü testvérekéje
Jolán.

Délután, bár szabad kimenő volt és már minden bajtársa kiment a városba, Gál Imre csendőr még sem ment ki. elhatározta, hogy szabadidejét levélírással használja fel és megköszöni Venyige bácsiék figyelmes megemlékezését. A tanterembe menet azon gondolkodott, hogy valójában kinek írja a köszönő levelet, Jolánnak-e vagy Venyige bácsinak, vagy mindakettőnek egy levelet. Őt is valami érthetetlen tartózkodás késztette arra a gondolatra, hogy ne Jolánnak, hanem csak Venyige bácsinak írjon és a Venyige bácsi levelében pár sort ír majd Jolán számára. Amíg a tanteremhez ért, sikerült ezt a neki érthetően oly fogas kérdést megoldani, még pedig azzal az elhatározással, hogy mindakettőnek külön-külön ír és a leveleket beteszi egy borítékba, amelyre a Venyige bácsi címét írja.

Amint a tanterembe lépett, titkolózó suttogást hallott. Azt hitte, hogy minden pajtása kiment a városba s azért meglepetten nézett a tábla mögötti sarokba, ahol néhány pajtása szorongott. A laktanya-fogságosok voltak, közöttük az elmaradhatatlan Rába Marci.

— Hejnye, a teremburádat Imre, de ránkijesztettél! — fakadt ki Rába Marci. Gál Imre nem értette és csodálkozva kérdezte.

— Miért?

— Ugy jöttél be, hogy azt hittük, hogy Kerekes őrmester jön ellenőrzőbe — felelte Rába Marci és azután visszafordult társaihoz. — Nincs semmi baj, folytassuk.

Gál Imre sehogysem értette a dolgot mindaddig, míg Rába Marci megint biztonságban érezve magát a zsebéből kiszedte az elébb hirtelen odarejtett kártyacsomót. Gál Imre meglepetten kiáltott fel.

— Hát ti kártyáztok?!

— Persze. Talán azt hitted, hogy gombozunk? — nevetett Rába Marci és osztott. Gál Imre aggódva kérdezte.

— De csak nem játsztok pénzbe?

— Nem is babra. Beszállhatsz még. Ugyis sok a pénzed.

— Én nem kártyázom — felelte Gál Imre hűvösen és bár a többiek is nagyon tessékelték egy játszámára, válasza sem méltatta a sok noszogatót. Amíg a padjába ült, a többiek összedugták a fejüket és valamit sugtak Rába Marcinak, ki ettől úgy felpattant, mintha tűt szurtak volna belé hátulról. Villámló szemekkel állt Gál Imre elé.

— Te, Imre, ha feladsz minket, az Úr Isten legyen kegyelmes neked, azt mondom!

Gál Imre hideg nyugalommal nézett a jobbával fenyegetően hadonászó Rába Marcira. Elgondolta, hogy a helyes eljárás mégis csak az volna, ha feljelenti a kártyázókat. Gondolatát ugylátszik kitalálta Rába Marci, mert rimánkodásra fogta a dolgot.

— Kérlek, Imre, ne árulj be. Nézd most is laktanyafogságunk van s ezért megint jócskán ránk sóznak. Imre, kérlek, ígérd meg, hogy nem szölsz...

Gál Imre elgondolkozva csukta be a fiókját és egy könyvet a hóna alá véve felállt.

— El is megyek, hogy ne lássam.

— De nem szölsz senkinek? Imre, kérlek, ugye nem szölsz senkinek sem?

A többiek is kérlelve közrefogták.

— Ugye nem szölsz?

— Ez egyszer még nem szólok — volt a kényszeredett száraz felelet. A kártyázók visszahussantak a sárokba és vigan tovább kártyáztak. Ugyet se vetettek többé Gál Imrére, aki elgondolkozva kifordult az ajtón. Lement az udvarra, hogy sétálgatva tanulni fog. Bántotta, hogy a levélírásban a kártyások megzavarták és latolgatva, hogy mikor érne rá megint a levélírással. Séta közben előszedte Venyige bácsiék levelét és amikor elolvasta, mást gondolt. Jolán azt írta, hogy szeretné látni, hogyan néz ki a kitüntetéssel, hát meg fogja látni. Szabadságra nem mehet, de lefényképezteti magát és egy fényképet küld majd a levélben Jolánéknak. Addig vár a válaszával, pár napig nem késik s annál nagyobb lesz az öröm, ha megkapják a fényképét. Zsebredugta a levelet, aztán fellapozta a könyvet, ahol elhagyta és fel-alá járva szorgalmasan tanult vacsoráig.

Vacsorához a kártyások késve érkeztek. Legtöbbje kipirulva, izgatottan fogott az evéshez. Rába Marci sápadtan, bosszusan nézett a tányérjába. Alig evett valamit, azt is csak úgy immel-ámmal. No, ennek ugyan elment az étvágya, gondolta Gál Imre, de remélhetően a kártyázástól is. Ugy látszik jól megkopasztották, hogy ilyen leverten lógatja a fejét. Ugy kell neki, minek kártyázott. Biztosan ő csábította bele a többit a kártyázásba, nem is lett volna igazságos dolog, ha azok veszítettek volna és a csábító nyerte volna össze a pénzüket. A többieknek is jó tanulság lesz, ha látják Rába Marci veszteségén való nagy elkeseredését. Okulnak belőle és nem vesznek többé kártyát a kezükbe. Nem is való az csendőr kezébe. Nem hiába mondják a kártyát az ördög bibliájának, de az is. Megrontja a becsületet, megingatja a legszilárdabb jellemet. Bűnbe sodor, csalásra, lopásra csábít; minden bűnre képes a kártyás ember. Ezért jó, hogy most vesztett Marci, legalább egyszersmindenkorra elmegy a kártyázástól való kedve.

A sors ezen igazságos végzésén felderülve, nyugodtan haladt fel a lépcsőn Gál Imre és a hálóterembe ment, mert még lefekvés előtt ki akarta takarítani a diszruháját. A hálóterem ajtaja előtt elérte Rába Marci.

— Te, Imre, kérlek...

Gál Imre megbékült lélekkel nézett a szemébe.

— Nyugodt lehetsz Marci, nem szólok senkinek sem. Ugy sem kártyázol többet az életben, azt hiszem, mert ha jól sejtem vesztettél?

— Éppen azért kérlek. Minden pénzemet elvesztettem. Adj kölcsön Imre...

— Hiszen holnap elseje, zsoldot kapunk.

— Igen, holnap rögtön megadom.

— Dehát holnapig mire kell? Már késő este van s amúgy sem mehetsz a városba.

— Ne prédikálj, hanem adj pénzt. Nincs veszteni való időm. A fiuk már ütik a blaitot s én nem tudok velük tartani, mert kifogytam minden pénzemből.

A jószívű Gál Imre már nyult a zsebébe a pénztárcája után, de egyszerre meggondolva visszahuzta a kezét.

— Arra adjak pénzt, hogy megint kártyázzál?

— Arra hát. Vissza akarom nyerni a pénzemet.

— Nem adok — határozott Gál Imre és hátat fordított Rába Marcinak. Aztán a kilincsre téve a kezét, még egyszer visszanézett. — Jobb lesz Marci, ha nem kártyázol. Leadtad a tandíjat s ezzel aztán vége. Legalább nem kártyázol többet.

— Papolj, papolj te fősvéjű pénzeszsák — morgott mérgesen Rába Marci és a tanterem felé tartott. Gál Imre

meg sem hallotta az epés megjegyzést, derült hangulatban lépett a hálóterembe. Örült, hogy nem adott pénzt Rába Marcinak, így legalább leszokik a kártyázásról.

A hálóterem már benépesedett a kimenőből hazatért bajtársakkal. Mikor Gál Imre az érdemkeresztet a zubbonyáról lekapcsolta, hogy a tokjába tegye, elkérték tőle. Kézről-kézre adták és megcsodáltak a zománcosan ötvözött keresztet, közben megjegyezték, hogy boldog lehet ezzel a szép kitüntetéssel. Egyik-másik próbaképen feltűzte a mellére és a tükörbe nézve tetszegett magának a fényes keresszettel. Gál Imre mindebből nyilvánvalóan észrevehette, hogy mindegyik pajtása szívesen viselné a szép érdemkeresztet. Ez a tudat még jobban emelte Gál Imre szemében kitüntetése értékét és ennek boldogító tudatával feküdt le. Eszébe jutott, hogy annakidején Rába Marci, az árvizi életmentés elbeszélésekor, fitymálva kérdezte, hogy érdemes volt-e tizenöt emberért az életét kockáztatni? Boldog mosollyal fordult a Rába Marci ágya felé, hogy megmondja neki, bizony érdemes volt azért a tizenöt emberért az életét, meg az egészségét kockáztatni. De Rába Marci nem volt sehol, az ágya még vetetlen volt. Gál Imre elkomolyodva csóválta meg a fejét és aztán a másik oldalra fordulva, fázósan behúzódott a pokróc alá.

XXIII.

Másnap reggel ébresztőre Rába Marci lustán és nehezen bujt ki a pokróc alól. Ugy látszik, mégis csak kártyázott még az este és soká tarthatott a kártyázás, mely szintén nem járhatott szerencsésebb eredménnyel, mert Rába Marci arca mogorvább volt, mint este. Ötözködés közben didegve, bosszusan nézett ki az ablakon. Odakint bömbölt az északi szél és jeges havat csapkodott az ablakra. Éjszaka váratlanul megfordult az idő és kemény faggal hirtelen beállt a nagy tél. Rába Marci fázósan megborzongott, amikor a reggeli fegyvergyakorlatra gondolt. Nagyon káromkodott aztán, mert eszébe jutott, hogy aznap még délután is gyakorlat van. Ebben az időben nem bolond gyakorlatozni téli hóviharban, hogy lefagyjon a keze-lába. Hamar az ügyeleteshez ment és feliratkozott gyengélkedőnek.

Amikor aztán az ügyeletes a közeli orvosi rendelőbe vezette, egész uton azon tanakodott, hogy micsoda betegséget füllentsen az orvosnak, mert hiszen makkegészséges. Olyan betegséget kell hát mondania, aminek nincs semmi látható jele. Mig az orvos a gyengélkedő katonákat vizsgálta, Rába Marci figyelte, ki mit mond, hogy kinek a betegségét volna érdemes kisajátítani. Az egyiknek beadtak valami kegyetlen keserű orvosságot s az elrettentő példaként olyan keserves arcot vágott, hogy Rába Marcinak nem kellett sem a keserű orvossága, sem a betegsége. A másiknak a lábát nyomkodták s valami hosszú éles szerszámmal szálkát piszkáltak ki belőle olyan bokros igyekezettel, hogy a boldogtalan szálkatulajdonos ordított, ahogy a torkán kifért. A következőnek a szeme fáj, ennek a szemébe cseppentettek valamit, amitől aztán nem tudta a szemét felnyitni és az arcát úgy elfintoritotta, hogy abból látnivaló volt, hogy nem kellemes dolog a szemcseppentés sem. Volt egy torokfájós, akinek az orvos segédje egy nagy ecsettel a torkát mázolta olyan szívesen, hogy a nagy ecset majdnem benne maradt a baka torkában és heves köhögésre ingerelve, majd megfullasztotta. Végül akadt egy, akinek a baja mégis csak megtetszett. Ennek az inyét ecsetelte az orvos minden különösebb következmények nélkül. Nem látszott kellemetlen kezelésnek. Az arca dagadt volt, mintha három gombócot dugott volna a szájába. Ebből Rába Marci azt következtette, hogy alighanem fogfájás és így, amikor rákerült a vizsgálat sora, azt mondta az

orvosnak, hogy a foga fáj. Az orvos betessékelte a csavaros nagy karosszékbe.

— Nyissa ki a száját!

Rába Marci hátradült a széken és kitátotta a száját. Az orvos egy hideg, fényes szerszámmal végigkopogtatta a fogakat, az egyik fognál megállott, azt még egyszer megkocogtatta.

— Ez odvas. Ez fáj, ugy-e?

Rába Marci mit sem sejtve ráhagyta, hogy igen. Az orvos erre a balkezevel vállonragadta, a jobb kezével belement a szájába és a hideg szerszámmal megint a fogához ért. Egyszerre óriási fájdalom nyilalt a fogába, minden vére hirtelen a fejébe tódult, nagy cseppekben csurgott a verejték a homlokáról. Recselés, roppanás, mintha a feje szakadna le és az orvos diadalmas arccal mutatta fel a fogóba szorult fogat.

— Itt a komisz kutya, amelyik úgy megkínózta. Most már nem fog fájni.

Rába Marci vérző foghusát öblögetve, fájdalmas pillantással bucsuzott el a fogától. Hát ez bizony még szolgálhatott volna, gondolta Rába Marci keserű lemondással, mert hiszen idáig még sohasem fáj a foga, csak most, amikor az orvos kihuzta. No, de sebaj, egy fogával kevesebb s bár igaz, hogy megkínózta vele az orvos, de legalább annyi a haszna belőle, hogy nem kell a gyakorlatra kivonulni.

Mig Rába Marci elkészült a szájöblögetéssel, az orvos megmosta a kezét. Aztán még egyszer belenézett a szájába és azt mondta.

— Rendben van, most már nem fog fájni. Örül neki, hogy kint van a бүдös, mi?

Rába Marci ráhagyta, hogy örül, de magában gondolta, hogy nem a kihuzott fogának örül, hanem annak, hogy nem kell kivonulni gyakorlatra.

— Örülhet is, mert csuda rossz fog volt, — mondta az orvos és aláírta a gyengélkedő könyvet.

Amikor az orvosi rendelőből kijöttek, az ügyeletes sürgette.

— Siessünk, mert lekésünk a reggeli gyakorlatról.

— Mehetsz előre, én ugysis felmegyek a tanterembe — felelte boldog nyugalommal Rába Marci s előre kéjelgett a kellemes gondolatban, hogy milyen jól fog ő melegedni a kályha mellett a fanteremben, mig a többi pajtásai odakint a hóban-fagyban gyakorlatoznak.

— Nem jössz a reggeli gyakorlathoz?

— Nem én, fiam, én máma ur vagyok.

— Te, becsuknak...

— Dehogy csuknak. Hogy csuknának, amikor gyengélkedő vagyok.

— Kihuzták a fogadat, most már semmi bajod. Ide nézz!

Az ügyeletes fellapozta a gyengélkedő könyvet és odabökött az ujjával, ahova az orvos Rába Márton csendőr neve mellé azt írta: »Foghuzás, egészséges, kivonulhat«.

Rába Marci majd kipukkant mérgében. Megkínózták, a fogát is kihuzták és mégis ki kell vonulnia gyakorlatra. Azt hitte, hogy menten megüti a guta nagy dühében.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.